Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк, Четвер, 6-го жовтня 1910. Число 40

Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, October 6, 1910. No. 40.

ПРОТОКОЛ

з XI. Головної Конвенції Руск. Народного Союза в Америці, котра відбулась дня 20, 21, 22 і 23 вересня 1910 в Cleveland, Ohio.

Перший день засідань, 20 вересня 1910.

Перед год. 9. рано зі всіх сторін почали сходитись делеґати до церкви сьв Ап. Петра і Павла на торжественну Службу Божу, котру відслужив Преосьвящений Владика Кир Сотер Ортинський. По Службі Божій виголосив Преосьвящений Владика передконвенційну проповідь по котрій відправлено панахиду за померших членів Р. Н. Союза.

Конвенція відбувала ся в гали церковній, під церквою сьв. Ап. Петра і Павла в Cleveland, Ohio.

На Конвенції були присутні: Покровитель і почетний член Р. Н. Союза: Іх Прсьв. Стефан Сотер Ортинський і слідуючі Головні Урядники: Духовний Отець Р. Н. Союза о. М. Балог; Предсідатель п. Дм. Капітула; Заст. Пред. п-ї Марія Черемшак і п. Теодор Ґут Кульчицький; Рекорд. Секр. п. Теод. Лабовський; Фін. Секр. п. С. Ядловський; Касієр п. Ал. Шаршонь; Орґанізатор п. Мих. Беля; Контрольори: пп. Василь Гришко і М. Бабій; Радні: пп. Петро Ярема, Іван Ґлова, Андр. Стефанович, Алекс. Горбаль, Мих. Чеґін. Заряд „Свободи": Директор о. П. Понятишин, менаджер п. К. Кирчов, редактори: п. Ант. Цурковський і п. Анд. Ґела.

Предсідатель Контрольної Комісії Всеч. о. Д. Добротвор неявив ся на Конвенції задля слабости.

Крім Головних Урядників були присутні слідуючі пп. Делеґати:

Відділ		Голоси
1.	Семан Хорощак	3
2.	Іван Воргач	2
3.	Семен Митренко	3
4.	Григорій Підлипчак	2
5.	Михайло Пачута	2
6.	Іван Петришко	2
7.	Констан. Поступак	3
8.	Іван Тарбай	2
9.	Гіларий Телеп	2
10.	Фплип Бодонь	2
12.	Алекс. Трембач	2
14.	Григ. Копча	2
15.	Іван Лещишин	1
16.	Леон Моніта	2
	Андрей Добош	1
17.	Петро Іванца	1
18.	Семен Вітяк	1
19.	Стефан Сисак	2
20.	Йосиф Савка	2
23.	Михаїл Козак	2
25.	Алекс. Семаницкий	2
27.	Алекс. Круліковский	2
28.	Петро Горват	3
29.	Григорій Озоґа	2
30.	Андрей Пилип	2
31.	Йосиф Бобалик	1
32.	Іван Гардий	2
33.	Тарас Кокоцкий	3
35.	Іван Сончішак	1
36.	Іван Корба	1
37.	Ілько Лазоришак	2
38.	Мих. Поляньский	2
39.	Андрей Варян	2
41.	Теод. Глива	1
42.	Ящішак Адам	2
45.	Стефан Демків	1
46.	Стефан Дробняк	2
	Михайло Ярощак	1
47.	Павло Середницкий	2
48.	Іван Славута	2
51.	Йосиф Лаба	1
52.	Григ. Янишевский	1
53.	Алексій Витяш	3
55.	Арсеній Патрош	2
56.	Василь Копчак	1
58.	Й. Ялечко	2
59.	Павло Коцан	2
61.	Михаїл Дробник	2
62.	Василь Сивик	1
	Яким Цимбала	1
63.	Семан Баль	2
65.	Василь Левчик	2
66.	Іван Лазорчик	2
67.	Стефан Когутанич	2
	Іван Бунґа	1
69.	Амброз Титла	1
70.	Антін Онисик	2
71.	о. А. Улицкий	1
72.	Прокоп Судик	2
73.	Омелян Рекрут	1
75.	М. Галькович	1
76.	Теод. Каськів (зас.)	1
77.	Ілько Клюк	1
78.	Йосиф Вайда	2
	Михайло Гнат	1
80.	Петро Славнік	2
81.	Николай Дурдела	1
82.	Сильв. Маркевич	2
84.	Іван Федан	2
85.	Мих. Мардиняк	2
	Федор Поливка	1
86.	Іван Добряньский	2
87.	Семан Максимик	1
90.	Никола Скольский	1
91.	Максим Котанский	3
92.	Іван Трач	3
94.	Дмитро Андрейко	2
95.	Волод. Шипута	2
96	Василь Коропей	2
98.	о. Лев Левіцкий	1
99.	Мартин Музика	2
101.	Іван Федан (зас.)	1
102.	о. Боярчук	1
	Іван Мілянич	1
104.	Николай Ваверчак	2
105.	Михайло Поляк	1
106.	Ілія Моранець	2
107.	Матій Семенюк	1
108.	Андрей Скробало	2
110.	Стефан Махник	1
113.	Андрей Ґеферт	2
114.	Петро Дупей	2
115.	Михаїл Матляк	1
117.	Іван Білобрам	1
	Іван Ардан	1
119.	о. Мірон Данилович	1
120.	Іван Венґрин	2
121.	Юрій Бацік	1
	Михайло Француский	1
122.	Марія Гудак	2
123.	Максим Ґлух	2
	Петро Кирилюк	1
125.	о. Ник. Струтиньский	1
126.	Іван Валко	1
127.	Василь Форостій	2
128.	Василь Решетар	1
129.	Семан Прочко	1
132.	Дм. Хоціньский	1
133.	Теодозій Каськів	2
134.	Товтин Михайло	1
135.	Никита Джмелик	3
136.	Павло Бурин	1
138.	Матій Качмарчик	1
140.	Юрко Ґлеза	2
141.	І. Конікевич	1
144.	Юліян Кузів	1
145.	Іван Артимович	1
147.	Юрій Луців	1
148.	Стефан Мілан	1
154.	Іван Демко мол.	1
155.	Михайло Чумер	1
156.	Іван Дубляница	1
157.	Михаїл Ятчишин	2
158.	Василь Сич	1
159.	Михайло Бурчицкий	1
160.	Яков Притика	1
161.	Волошин Казимір	1
162.	Михайло Каміньский	2
164.	Семан Витяк (зас.)	1
165.	Іван Ґреґа	1
	о. Волод. Петровский	1
166.	Нестор Ревак	1
168.	Ник. Ваверчак (зас.)	1
169.	Вілацкий Андрей	1
170.	Петро Ткачук	1
171.	Евген Гвоздик	1
173.	о. Боярчук (зас.)	1
174.	Іван Яшкевич	1
175.	Петро Пошивак	1
176.	Яблонвский Мих.	1
179.	о. Дим. Хомяк	2
181.	о. М. Струміньский	1
182.	Іван Артимович (зас.)	1
183.	Григ. Яношевский зас.	1
184.	Юрий Товт	2
185.	Стець Йосиф	2
186.	Поступак Анна	1
188.	Василь Зазворский	2
189.	Михайло Ясинко	1
190.	Григ. Ґінда	1
192.	Іван Німий	2
193.	Гринько Чарнеґа	1
194.	Стефан Мислицкий	1
196.	Іван Мартон	1
197.	Андрей Лужецкий	2
198.	Михаїл Косонога	1
199.	о. Вален. Балоґ	1
201.	Антін Онисик (зас.)	1
203.	Павло Муж	1
204.	Іван Матейко	1
205.	Яков Грабар (Филипів)	1
207.	Василь Сенчишин	2
208.	Клемент Ковальчик	2
209.	Йосиф Вадяк	2
211.	Прокоп Бусель	1
212.	Доваловский Йос.	1
213.	Петро Радицкий	1
214.	Іван Масляк (зас.)	1
216.	Адам Романчак	1
217.	Сильвестер Гривнак	1
219.	Стефан Виклич	1
220.	Іван Зазуляк	1
221.	Ізидор Костюк	1
222.	Йосиф Качмарчик	2
223.	Іван Завойский	2
226.	Іван Папп	1
227.	Юстин Медвідь	1
228.	Анна Демянович	1
229.	М. М. Юґас	1
	Іван Зубаль	1
231.	П. Кирилюк (зас.)	1
233.	Михайло Гопко	2
237.	о. Захарій Орун	1
238.	Сильв. Маркевич (зас.)	1
239.	Їх Преос. Кир Сотер Ортиньский	1
	Іван Боросевич	1
241.	Володимир Каськів	1
243.	Адам Штайнер	1
245.	Павло Стадник	1
246.	Михаїл Андриц	1
249.	Лукач Волґош	1
250.	Іван Сташко	2
251.	Теодор Почаньский	1
252.	Агафія Федко	1
253.	Михаїл Сулич	1
254.	Михайло Зятик	1
255.	Ксавер Додівка	1
256.	Михайло Павелко	1
257.	Йосиф Цаповский	1
258.	Евген Гвоздик (зас.)	1
259.	Михайло Кущака	1
260.	Констан. Кравчук	1
261.	Мих. Дорунда (зас.)	1
262.	Параска Мадзік	1
263.	Іван Машляк	1
265.	Михаїл Дорунда	1
266.	Алексій Фринцко	1
267.	Юліянна Барній	1
268.	Іван Петрик	1
269.	Михайло Сікора	1
271.	Роман Городецкий	1
272.	Йосиф Качмарчик (зас.)	2
275.	Зузанна Репак	1
276.	Теодор Судя	2
277.	Онуфрей Курко	1
278.	Михайло Біляньский	1

(Дальше буде).

В обороні чести.

До Всеповаж. Ред. „Свобода":

New York City.

В ґазеті „Русинъ – The Ruthenian" в числі девятім (9), виходячій під редакторством оо. Йосифа Ганулї і Валентина Ґорзов в Філядельфії Па., мене без найменчої причини і підстави очернено. Ся часопись не має чола помістити на своїх сторінках подане тут мною низше спростоване, тому прошу чесну редакцію в нашім поважанім і людським орґані се спростоване на першім місци як слідує помістити.

СПРОСТОВАНЄ.

Butler, Pa. 10. IX, 1910.

До Всеч. Редакції „Русин"

N. S. Pittsburgh, Pa.

В найблизшім числї Вашої часописи „Русинъ" – The Ruthenian прошу помістити слідуче спростоване:

В ч. 9-ім часописи „Русинъ" – The Ruthenian" зі сторони редакції випечатано слідучу замітку: „Zly jazyki kažuť, čto o. M. V. Balogh uže vyglajchalsja so Zatkovičom i teper vjedno budut pracovati. My to ne virime, no na vsitko moz byti prihotovenym ibo posredstvennik ne na darmo prisol z Chicago zaňati o. Baloghom na Frankstown (Pittsburgh) prihotovenu faru".

Повисша замітка є безпідставна, а за тим злобна. Ніхто на сьвіті не може доказати, що я „so Zatkovičom vyglajchalsja", позаяк не я Жатковича, але противно, Жаткович мене чорнив до послідного через цілих два (2) роки — виходить отже що Жаткович повинен мене перепросити і „vyglajchatysja" а не я його.

Ніхто на сьвіті не може доказати, що я з'орґанізував „faru" на Frankstown (Pittsburgh) і спровадив сюди о. Петрашовича, бо не можна доказати істнованя того, чого зовсім нема. А позаяк і сам редактор „The Ruthenian" не може і тепер сего доказати, про те таке поступоване то є видруковане повисшої новинки в „Русинъ – The Ruthenian" було безпідставне, зміряюче до сего, щоби підорвати менї честь, а тим самим підле.

З поважанєм

о. Михаїл Балог
Головний Упр. Р. Н. Союза.

Боротьба за право.

По роману *К. Є. Францоза.* — Переклав *Мих. Атаманюк.*

(Конець)

Тарасови жаль стало і він рішив чим скорше туди удати ся. Помочи у Гуцулів він непросив. В його віддїлї було ще дванайцять чоловіка, і то йому цілковито виставало, щоби росправити ся зі стариком і двома слугами, що жили у його домі.

Перед відїздом він зайшов попращати ся з Іляріоном.

— Їдь з Богом, — сказав йому Іларіон. — І не згадуй мене лихим словом. Мій дім все для тебе отвертий. Я пив твою кров і ти мою пив. Я ніколи не забуду нашого союза, не забудь і ти.

За три дні були вже вони на лївому березї Днїстра, на годину їзди від Босівки.

Утомлені дорогою, розложили ся на узгірю, щоб відпочати. А під вечір прийшла до них блїда, змучена дївчина. Василь вийшов їй на стрічу, чутливо обняв її а потім підвів до Тараса.

— Се моя дочка, — сказав він, — вона хоче бути присутною при твоїм суді над тим нікчемником.

— Ні, ні! — скрикнула злякана дївчина.

— То конечне! — приказав їй отець. — Той драбуга з певностю заперечуватиме закидови.

Тарас з мукою поглянув на нещасну дївчину.

В одинайцятій годині ватага пустила ся в дорогу. Замок стояв одиноко; жили в нїм тілько сам пан Цуковский, старий лакей Степан і фірман Теофіль.

Через годину опинили ся вони біля великого будинку. Двері були відчинені.

Тарас з кількома людьми увійшов в комнату. Слуга проснув ся і почав кричати, просячи щоби єго не вбили.

— Я не розбійник, — відповів Тарас.

— Де льокай?

— Він поїхав сьогодня на село, єго сестра хора.

Тарас приказав Вавкови сторожити слугу, а сам з другими почав іти дальше. В тім заскрипіли двері, показало ся слабе сьвітло, і дрожачий старечий голос поспитав:

— Що стало ся, Теофілю?

— Ти сейчас довідаєш ся, — відповів грімким голосом Тарас. — Я местник!

Почув ся слабий крик і звенкіт розбитого скла. Сьвітло погасло. Коли Тарас вийшов на гору зі смолоскипом у руцї, побачив остовпілого зі страху старика. Старик стояв притаївшись коло одвірка.

Лазарко підскочив до нього і потрутив єго в кімнату. Кімната була простора, по стїнах стояли полички з книжками, і на столї лежали книги. Обстанова цїлком не подобала на мешканє розпустника. Лице старика було спокійне і добре. На хвилину Тарас задумав ся вдивляючи ся в єго черти лиця; та скоро прибрав мрачний вираз рішучости, бо знав з переконаня що зверхний вигляд зраджує:

— Я прийшов судити тебе, — строго промовив местник.

— Ти ограбував мужиків.

— Я! — простогнав старик. — Господи! — То помилка! то неправда!

— Є сьвідки! Ти заперечуєш, що відняв у селян землю і їх грабував?

— Бог сьвідком, я того не робив, — скрикнув Цуковский. — Поклич судю Герасима, він живе в першій хатинї на краї села. Він потвердить мої слова.

— Він тут.

Тарас дав знак Лазаркови.

Старший з двох селян увійшов в кімнату.

— Ось судія! Спитай його, що він скаже на твоє оправданє.

— Таж то не судія! — скрикнув старик обурено. То не Герасим, а Дмитро Булига, осоружний чоловік, якого цїла громада ненавидить.

Слова були сказані з такою глубокою певністю, що Тарас зі здивованєм поглянув на селянина. Той усьміхнув ся і сказав:

— Но, то вже не чувана безличність. Атамане, спитай чоловіка, що привів тебе тут, він мене знає.

Король потвердив, що то судія.

— Брехня, — простогнав старик, потім підійшов близше до него.

— Твоє лице менї щось знакоме. Так, ти Король, ти служив у мене. — Я повинен був передати тебе судови...

Король спокійно вислухав єго.

— Атамане, — сказав він Тарасови, — ось тобі й образок що одної брехнї. Він мене знає тому, бо я служив в сусїдстві; у него я ніколи не служив і він ніколи не віддавав мене до суду.

— Побій ся Бога, — промовив старик.

— Досить, — перебив єго Тарас. — Ти віриш своїм слугам?

— Так, розуміє ся! Та мого вірного Степана нема дома, та і Теофіль знає судію.

— Приведіть єго, — приказав Тарас.

Теофіль потвердив, що то був судя.

— Неправда! — закричав старик.

— Тарасе, не оскверни своїх рук кровю невинного чоловіка. Поклич справдїшного судію.

В кімнату увійшов селянин Василь а за ним єго дочка. Вона ішла не охотно, та батько майже насильно її впихав.

— Чи знакомі тобі ті люди? — спитав Тарас.

в перший раз сегодня і сказала, що сестра Степана хора...

— Єго я не знаю, — відповів Цуковский, — а вона приходила

Тарасе! — крикнув старик. Я все зрозумів. Вони намовили мого вірного слугу Теофіля і підкупили єго, щоби тебе одурити. Не вір їм, не поповняй переступства.

— Ти хвацький викрутник, — сказав Тарас. — Жаль, що не обернув свій розум на більше кращі дїла. Марино, чи ти перший раз тут є.

— Ні, — прогомонїла тиха відповідь.

— Той нікчемник збезчестив тебе!

— Так...

— Неправда, — скрикнув старик. В мої роки...

— Мовчи! — перебив єго Тарас.

— Ти в той час служив тут, звернув ся він до слуги.

— Так.

— Правду розповідає дївчина?

— Так, то правда.

— Тарасе, — молив старик, — у мене всього чотириста ринських; та ти возьми їх собі, тілько не доведи менї вмирати такою поганою смертію.

— Я не розбійник. Ти заслужив смерть. Приготов ся, я даю тобі пять хвиль часу...

— Пострівай, молю тебе, поклич хоч одного чоловіка з села.

— Молись.

Старик в розпуці кинув ся на Тараса. Лазарко вистрілом із пістолєта положив єго на місцї.

Дївчина зімлїла. Люди обшукали комнату і знайшли дійсно мошонку з чотириста риньскими.

— Роздайте гроші мужикам по справедливости, — сказав Тарас.

Через кілька хвиль скорої їзди була ватага в долині. Тут в лїсї рішив Тарас відітхнути і підождати Короля, який впросив ся відвідати своїх родаків, що жили не далеко. Із заходом сонця, він мав повернути.

Та він того дня не вернув ся. Тарас трівожно вдивляв ся в сумерки, боючи ся, чи не стало ся що недоброго. Короля не було. Минула північ і він не вернув. З тяжким серцем Тарас вирушив дальше в дорогу.

Через день, пізно вечером, вони виїхали в село Цабію, і постановили відпочати в поблизькім лїску. Розпустили коний, а самі позасипляли так твердо нїби в себе в дома. Лише один Дмитрик і Тарас не спав. Дмитрик ходив на чатах, а Тараса мучило якесь важке прочутя. Над ранком зміняв він Дмитрика і сам почав ходити на сторожі. Коли се в темній шатї ночи щось засіріло. Тарас приглядав ся. Постать була згорблена а коли надближила ся, можна було розглядїти її довгий лахман. Тарас думав, що то старець, що по торгах вештаєть ся.

— А гей, ти — підійшов до Тарасса старик, — чи далеко ще менї до Добровского лїса?

— По щож тобі? Там нема нікого.

— Ти помиляєш ся. Там є местник.

— Ти шукаєш єго?

— Еге! Та дївчина не дає менї спокою.

— Яка дївчина, Тобі нічого їхати дальше. Я местник.

Старик переляканий захитав ся і поглянув з усьміхом на Тараса.

— О щастя. Так будь ласка їдь зі мною, а скорше. Вона ще вмре...

— Хто? Говори ясно!

— Хоче тобі тайну відкрити... бо то анї ти, анї вона невинна, а винен Яшко... її любовник, той шинкар молодий... а вона моя донечка... і ти за дурно убив єго... в Босівцї.

— В Босівцї!... крикнув Тарас і захитав ся зі страху.

— Вона?... та сама Марина... Коня менї!... Їдьмо, їдьмо...

Дївчина лежала на постелї у корчмі. Зблїднїла, пожовкла — лише очи зловіщо блистїли.

— Слава Богу, що ти тут атамане: мене мучила совість... я тергїла... Той старик... там в Босівцї... умер невинний...

— Так?!.... то була брехня... мене обманули...

— Слухай Тарасе!... Я все розкажу! Той, що назвав ся моїм батьком, то мій коханок, а другий то був Дмитро Булига а не судя... Король все затаїв із мести... а потім утїк... Я не могла дальше скривати... мене мучила совість.

— Гарно! — прошепотів Тарас. — Дякую тобі за се... шпотаючи ся вийшов з кімнати.

Він вийшов а тут без памяти захитав ся і упав. Його підняли і він прочуняв ся.

— Тепер менї на шибеницю... Пращайте! Я йду... йду туди, куди совість менї прикаже... Старик в Босівцї був чесна людина... і я, я вже не местник... я простий розбійник... Так... я розбійник...

...На землї повинна панувати правда, справедливість, — та не я їх охоронець...

— Аджеж ти не винен, тебе обманули, — кликнули всї в один голос.

— Ні, я винен. Я повинен розслїдити був справу, післати кого в село за чоловіком яким небудь, як він просив... я, я один його вбійця. І хтож може знати, чи і ще хто в будуче мене так не обманить? Нї, я винен і іду в Коломию, йду до тих панів..

— А ви пращайте менї, і не згадуйте мене злом. Ідїть у сьвіт і жийте, як совість вам велить...

Тарас пращав ся з кождим з осібна, потім сїв на коня і поскакав під гору, щоби спустити ся на доли...

XI.

Окружний начальник і судія Старковский сидїли одного дня під вечір в салї розправ і обговорювали справи Зулавчан. Суд уже розглядів справу і пан Бауер сказав по секрету адвокатови, що суд рішив в користь селян.

— Тепер я щасливий, — сказав окружний начальник, — що вся та несправедливість хоч трохи направлена.

— Так... по можности... — задумчиво промовив адвокат. — Та згадайте на нещасного Тараса...

— Не говоріть менї про него анї слова, — перебив його в роздражненю окружний начальник. — Так, воно все так, кождий розбійник з початку уходить за справедливого а потім ради грабежі убиває. Не говоріть менї нічого про Тараса...

В тім хтось застукав до дверий.

— Увійдіть! Хто там? — крикнув пан Бауер.

На порозї появила ся темна фіґура.

— Якийсь мужик, — сказав окружний начальник. — Приходи завтра, сегодня не урядуємо вже.

Чоловік, що стояв біля порога зробив кілька кроків наперед і промовив придавленим голосом.

— Простїть панове, що я неспокою вас, та я... я не можу чекати.

— Тарас! — крикнув адвокат.

Окружний начальник постояв хвилинку остовпілий, потім в переляку кинув ся до вікна і почав кликати на поміч.

— Вяжіть його, — крикнув він жовнїрам.

— Він безоружний, — сказав Старковский.

— Ти нічого злого не думаєш, спитав адвокат Тараса і пильно глянув на него.

— Нї пане.

— Пане начальник, — звернув ся адвокат до Бауера, — вязати його не треба, я відповідаю за него.

Окружний начальник ще не прийшов до заспокоєня і голос єго дрожав коли він звернув ся до того, що навів на него такий страх.

— Підійди близше! Що тобі треба?

Тяжкою ходою підійшов він до стола де стояв начальник.

— Я прийшов віддати себе властям.

— А твої люди?

— Вони розбили ся, та ніхто із них, як і я, не поповнив насильства.

— Деж вони?

— Об тім не буду я говорити. О собі я нічого не затаю, та про них мене не питайте. А поки зачну розповідати, будь ласка покликати писара. Хай запише все, що казати-му, щоби і у Львові і Віднї узнали, що говорив я.

— Добре! Та росказувати-меш завтра, — не маючи сил вислухати його — сказав начальник. І я не прикажу щоби закували тебе і не позволю щоби з тобою погано обходили ся.

— Роби, як велить тобі совість, — сказав Тарас. — Я все одно не втїчу, хоч би двері отвором стояли в тюрмі. Ти позволь менї передше кілька слів сказати адвокатови.

Начальник кивнув головою, і адвокат підійшов до Тараса.

— Молю тебе, — говорив Тарас тихо, — не уважай мене убійником. В Босівцї мене обманули. Я все старав ся бути справедливим. Ніколи я не говорив неправди, — повір менї і тепер.

— Я вірю тобі, — сказав Старковский і протягнув йому руку.

— За цїле житє твоє ти не оказав нікому такого милосердя.

Потім Тарас пішов зі сторожею до тюрми.

Як блискавка, пролетїла вістка в містї, що местник сам віддав ся в руки властий. Всї з радістю приняли ту звістку. Тілько двї людині затрівожили ся смертельно. Один Капроньский, що приїхав в Коломию і хотів вийти з новою брехнею, а другий Ґаїк. Справа в Зулавцях вияснила ся і Ґаїка присуджено в тюрму за підкупство до кривоприсяги. Він остав ся однаково ще на вільній стопі тому, бо не було головного сьвідка, себ то Тараса. Тепер коли Тарас був в тюрмі, він уже не мав на що богато числити.

На другий день покликали Тараса до слїдства; він говорив ясно і все, що до своєї особи, за других уперто мовчав. Видав лише тих людий, що обманули єго в Босївцї.

А коли слїдство покінчило ся і його спитали, чи не бажає з ким небудь бачити ся, він сказав прибито:

— Бачити ся хочу з отцем Львом із Зулавців.

— Чи дати звістку і жінцї?

— Ні, промовив дрожачим голосом. — Я не маю права просити її, щоби відвідала мене. Чекати-му її милосердя.

Та анї Анниця, анї отець Лев не приходили. Одинока людина, що просила позволу бачити ся з Тарасом, був адвокат Старковский. Він дуже здивував ся, коли застав його цїлковито спокійним.

— Я нічого не жалую, — сказав Тарас. — Та коли я згадаю на ту страшну хвилю, коли менї призналa ся та дївчина о обманї, то теперішне положенє видаєть ся далеко легшим.

З кінцем січня 1840 року слїдство покінчило ся. Та суд мало нового довідав ся. Богато зізнань були в користь Тараса. Із ватажців піймано Короля Вигоду. Він відрікав ся усього, та коли привели його до Тараса, він упав на колїна і признав ся об всім.

Признав ся так само і пан Ґаїк, коли йому лише сказали, що стане перед Тарасом.

При послїднім зізнаню спитав ся окружний судія Тараса, кого він бажає собі за заступника.

Тарас відповів радісно:

— Та вже-ж пана Сторковского, коли лише згодить ся.

— Він згодить ся, — сказав начальник, — та ти менї не раз говорив, що уже покінчив рахунки із житєм, а тепер все надієш ся на оборонця.

— Ні, ні, — я не хочу помилуваня, менї потрібна в чім иньшім його поміч.

При першій стрічи з адвокатом сказав Тарас:

— Тут панове не вірять, що я провадид боротьбу за особисті средства і за добровільні підпомоги деяких людий. Назвати тих людий я неможу, бо то-б їх погубило, та чи нема якого способу зняти з мене і моєї ватаги підозрінє простого рабівництва.

Старковский успокоював його і вказував, що цїле житє його та характер дїла заперечують підозріня.

— Говорім лїпше о чім иньшім, — сказав в кінцї адвокат. — Тебе певно засудять на смерть після закона, та я маю надію на помилованє цїсаря.

— Пане, сказав спокійно і рішучо Тарас. — заборонити цїсареви мене помилувати, я не можу. Та просити його о те я не хочу. І тебе прошу не роби просьби від мого імени. У мене до тебе друга просьба...

— Я знаю, — тронутий до глубини душі сказав адвокат, — ти хочеш щоби тебе розстріляли... говорив менї об тім отець Лев, бо до нього приходив старий Омелько... Шибениця взбуджує в тобі відразу... Я знаю. Так будь спокійний, як що до такого дїйде, старагись-му, щоб стало ся все по твому бажаню.

З кінцем лютого запав засуд. Засуджено местника на кару смерти через повішеня. Рівночасно з тим довідав ся Тарас, що Зулавчане і барон Зборовский подали просьбу до цїсаря о помилуванє.

Того-ж дня прийшов отець Лев знова, з розпучним серцем до Анниці.

Я знаю чого ти прийшов, — сказала вона сьвященикови. — Його засудили на смерть.

— Так... І коли ти...

— Мовчи! — перебила його Анниця.

Хиба-ж менї прикажеш бути з дїтьми при його смерти?

— Анниця! Ти береш великий гріх на душу...

— Так думаєш!... Та чи-ж ти не знаєш як горячо його я любила... Я молила його, я лежала в його ногах, я зросила їх сльозами, а він пішов... Нас посадили в тюрму із за него, а він сказав: Убийте її, а я від свого не відступлю! — Хибаж може так говорити муж — батько. А коли нас освободили, я прохала його, щоби він полишив свою роботу, то що він менї на те сказав: „Я роблю то, що повинен робити". Так, і я роблю те, що повинна робити.

Отець Лев довго ще вговорював Анницю; она заледво здержала риданя. В тій хвилї відчинили ся двері і хлопчинка ридаючи підбіг до отця Льва.

— Отче — промовив він, — коли мати не хоче поїхати, то візьми мене до батька.

— Я поїду, поїду, — крикнула Анниця. Вона кинула ся до маленького і покрила його лице поцїлуями.

Через два днї увійшов адвокат Старковский до Тараса і в сильнім зворушеню сказав йому:

— Приготов ся, бо зараз побачиш ся із жінкою.

— Боже мій! Не вже-ж вона прийде? — пробормотів Тарас. Він захитав ся від хвильовання.

По хвили Тарас і Анниця знова були разом.

Окружний начальник позволив Анниці і дітям щоденно бути по кілька годин в казні. Вони говорили о минулім, о будучім, о громадских ділах, та ані словом не згадували того, що їх ожидало в недалекій будучині. Тарас що вечера прощав ся з Анницею і дітьми так зворушаючо, немовби розлучав ся на все.

15. мая 1840 р. прийшло з Відня останнє рішенє. Цісар затвердив засуд смерти. Коли прийшло то рішеня отець Лев, як раз був у окружного начальника, просив о позвіл бачити ся з Тарасом. Післали за адвокатом і в трох пішли в тюрму.

Коли вони увійшли в камеру Тараса, лице його смертельно збліло, та він спокійно вислухав засуд.

— Завтра тебе розстріляють, — сказав начальник. — Я не хочу, щоби твоя смерть була видовищем цікавої товпи; тому вона відбуде ся завтра раненько в ярку, що веде в Заболотів. Тільки судді і люди які мусять бути присутні прийдуть там, але вони до завтра мовчати-муть про те. Чи бажаєш, щоби жінка тебе супроводжала?

— Ні, ні, прошу вас, не говоріть їй того; так буде ліпше. Най вона надієть ся, що ми завтра побачимо ся...

Тарас з рідким спокоєм провів цілий день в бесіді з Анницею і дітьми. Запав сумерк. В тім сумерку вони прощали ся. Потім Тарас довго говорив з отцем Львом.

Перед самим розсьвітом три карети проїхали по вулицях міста в напрямі до Заболотова. В першій кареті сидів окружний начальник і офіцери, в другій отець Лев, засуджений і два жовнїри, в третій — прочі власти, що мусїли присутними бути при виповненю смерти.

Чудний був весняний передранок. Тарас впивав у себе ароматний воздух і любував ся цьвітучими деревами.

— Гляди — сказав він сьвященикови, — який менї Господь післав гарний час смерти. Я спокійний. Згадуючи своє житя, я не можу жалувати ся. Я спокійний і за жінку і за дітий. Я вірю, що ти і Анниця поклопочете ся вивести їх в чесних людий.

— Я клену ся зробити все, що буде в моїй силї, — сьвяточно промовив отець.

Він додержав своє слово. Сини Тараса живуть і тепер, вони чесні, і їх поважають всї громадяни Зулавців.

— А моя судьба? — продовжав Тарас. — Я цїле житя боров ся за право і справедливість і мої зусиля не пропали марно. Коли-б не я, то в нашій сторонї і до тепер царили би більше жестокі утиски, і моя громада не дістала би назад свою власну землю. На що-ж менї жалувати ся?

— О, Тарасе, — скрикнув отець Лев. — Якого чесного чоловіка ми прощаємо в тобі!

— Простого грішника, — відповів Тарас, — та який все стремів до добра і справедливости.

Вони приїхали в назначений яр. Судя прочитав засуд. Сьвященик молив ся. Тарас став на вказане місце. Вистріли прошили його таке серце.

На розсьвітї похоронили його на місці смерти. На могилї його нема хреста, та яр той і по нинї називає ся в устах народа „яром Тараса".

(Конець).

Шельмовско уплянований гумбок.

Анґлійські ґазети в New Jersey стейті принесли дня 9. вересня сензаційну новинку. Пишуть вони в нотатці під наголовком „Gift from the Czar", що вешатель і кат народів замешкалих в Росії, цар Николушка, жертвував в користь маючої будувати ся шизматицької церкви на 3 Str. в Пасаіку 40.000 долярів. Можнаб би повірити тій новинці, коли-б не знало ся морали цареславної місії і тому мусимо справу царськово дару пояснити і показати його в правдивім сьвітлї, здираючи заслону з російських брехунів, які цілу згадану дневникарську качку хитро обдумали і на око зробили з неї правдиву сензацію. Справа має ся так: Єще в 1909 роцї ухвалили грибівські і горлицькі Москалї в спілцї зі шариськими побудовати нову цареславну церков на 3 Str. в Пасаіку і на ту цїль ухвалили 55.000 долярів. Плян і кошторис поручили вилагодити п. Strong-ови з Nahron Str. в Пасаіку. П. Стронґ виготовив плян і кошторис і мав їх віддати тростісам до дальшого ужитку. Тимчасом Платон, Немоловський і кількох затуманених бізнесїстів ухвалили на пасаїцкій цареславній місії сю ухвалу горлицьких, грибівських і шариских Москалїв уневажнити, (щось як зі Шляхтою) а на її місце поставити свою extra ухвалу, після котрої будова церкви мала виносити вже не 55.000 але 100.000 долярів!! А що шизматицка церков має $20.000 довгу на морґіч, тож щоби позбути ся першого морґічу, ухвалили затягнути позичку в банках на 120.000 долярів. Автори першої ухвали обурили ся, впрочім цїлком справедливо, на деспотизм на вільній земли і почали своє обуренє виявляти при кождій нагодї часто-густо хлопськими арґументами. На щастє, чи на нещастє Платона і кумпанії завязала ся в Пасаіку галицька гр. кат. парохія, котра мимоходом сказавши за протяг короткого часу, бо ледво 2-місячної екзистенції, виявила не аби яку жизнену силу і енерґію: набула 2 лоти під будову своєї церкви за суму 2200 долярів на Van Brun Str. притикаючій до найкращої і найчистійшої Hope Ave в Пасаіку, парохію заінкорпоровано, пляни виготовлено і вже приступає ся до будови церкви. Ті два випадки, а то абсолютний нетакт Платона і з'явленє ся як би з під землї галицько-гр. кат. парохії, поразили громом чорносотеньщину. До того прилучив ся заще третий випадок задаючий шизматикам майже смертельний удар а то відмова банків позички 120.000 долярів. Сї банки заявили виразно петентам, що їх маєток за малий, щоби міг бути порукою так кольосальної суми. В тій критичній хвилї приходить заклопотаним царославним на поміч шизматицька хитрість, котрої результатом єсть новинка в анґлійських ґазетах: „Nicholaus II. Czar of Russia had contributed $40.000 towards the erection of S. S. Peter and Paul's Russian Ortodox Church on 3rd str. at Passaic!" Анґліки можуть вірити або не вірити. Для них се так само байдуже, як і для нас Русинів, кілько цар Николушка винен Японії военного відшкодованя — але ми, котрі маємо з чорносотенцями і тут в Америцї і в Европі свої рахунки, мусимо пригадати собі випадки з ріжними царськими дарами з перед 10—12 літ. Коли чорносотенна зґрая хотїла загарбати галицьких Русинів в Вілксбері перед 10—12 роками, робили такі самі гумбоки як і нинї: кричали по анґлійських ґазетах, що цар дарував на Товтівську катедру у Вілксбері $25.000. Там штука по части удала ся, бо тодїшним мадярським панам превелебним анї в думцї не було ставити якусь позицію. Навпаки вони самі, якби виділи бизнес, булиб приняли без намислу шизму.

Не було отже кому їх здемаскувати і аж допервa по смерти Товта показало ся, що вічно голодним царям російським анї не снило ся сипати десятки тисячів долярів на американську церков. Протоєрей Товт обрехав бідних робітників, аби їх лиш затримати при шизмі і šumnej cerkvi і тому лиш оголосив, таку сензацію в анґлійських ґазетах. Тепер зробили пасаїцкі се саме, бо уважають се за єдиний спасительний ратунок для себе! Але чи виратує їх отсе від великого посрамленія покаже ся в будучности. Поки що у Вільсберах лишив Товт 46.000 довгу мимо того, що і цар дав gift і галицькі руські робітники не щадили своїх мозолїв та клали послїдний свій цент у пащу московського мольоха. Правдоподібно тою самою гісторією скінчить ся і сензаційна вість про дар 40.000 Николушки на пасаїцку шизматицку церков з тою хиба ріжницею, що в Пасаїку по смерти батюшки покажуть ся довги в сумі 120.000 долярів. Поживемо побачимо.

Іван Поінформований.

ВІЧА.

I.

В Newark, N. J. відбуло ся в дни 5-го вересня с. р. (Labor Day) велике віче в гр. кат. церковній галї, в справі послїдних подій на львівскім університетї.

По Богослуженю з парастасом за упокій душ бл. п. Стасюка і Коцка, о годині 3-тій по полудни зібрались вічевики в визначеній гали.

О. Др. К. Ерми вітворив віче короткою промовою, а потім запросив на предсїдателя віча П. Д. Мниха, а на секретаря П. Ів. Новіцкого.

Перший референт, о. др. К. Ерми виголосив промову про нашу русько укр. долю, виказав що не тільки ворожі народи нашій біді виновати, але ми самі причинили ся головно до нашої безсильности.

Дальше пояснив цїль нашого віча, сказав що не тільки виставне кричати, але дїлами тільки дібємо ся долї через творенє читалень і шкіл. Рівночасно підніс проєкт о. Стефановича що до з'орґанізованя „Господарського Союза" в Галичинї, і просив присутних о зложенє лепт на сю цїль.

Другий з ряду промовляв п. В. Паратюкевич. В своїй гарній промові, виказав темноту і блуди нашого народа на вільний земли, виказав роздори, торгованє власною матерю, коли гень, за морем ляцкий „Орел краче".

Відтак забрав слово предсїдатель віча, і взивав щоби подбати про нашого ближного, подаючи поміч через бібліотеки і ґазети. За ним забрав слово п. В. Дїдливський, і представив цїлу подію на універзитетї у Львові, яка кличе о месть, та взиває нас з вільної землї подати поміч перед гордою ляцкою.

Дальше забрав голос п. Т. Каськів, нюарський дяко-учитель і взивав до єдности і твердого держаня свого народного прапора.

При кінци відчитав резолюції, які віче одноголосно приняло.

Опісля слїдуючі зложили жертви на „рідну школу":

О. Др. К. Ерми 1 дол,; В. Паратюкевич і В. Кучерепа по 50 цт.; по 25 цнт.: В. Піш, К. Яблоньский, Марія Каськів, П. Романишин, А. Фещук, Ф. Ґой, І. Брик, С. В. Гошилюк, Ів. Новіцкий, В. Кохалєвич, В. Кузма і Ів. Ткач; по 15 цт.: Г. Сорочан і Т. Сорока; по 10 цт.: Е. Мриглод, В. Попик, С. Копанецкий. І. Валик, В. Бучак, І. Коцан і П. Кріль; по 5 цнт.: В. Дїдлівский і Ф. Сьпівак. Т. Каськів 50 цнт. — 65 цнт. дрібними датками що разом робить $7.25.

Богдан Хмельницкий.

2.

В недїлю 18. вересня с. р. відбуло ся віче в Монесен. Па. Предметом нарад було: просьвітно-економічні потреби Русинів, і справа кровавих подій на Львівськім університетї.

О год. 3 попол. розпочала ся вечірня відслужена о. С. Ващишином у Мікіспорт, Па.; по вечірни виголосив місцевий о. Курило коротку проповідь порівнуючи наш народ тяжко страждучий з народом Ізраїля, що плакав колись на ріках Вавилоньских в неволї. По тім відсьпівали панахиду за душу бл. п. Адама Коцка о. М. Стефанович в асистенції оо. Ващишина і Курили. Опісля всї удали ся до церковної галї де розпочало ся віче, о год. 4.15 попол.

Віче отворив о. Курило витаючи вічевиків та покликав на пр. о. М Стефановича, на заступника І. Котиса, на секретарів І. Піхурського і М. Пелиха.

Перший забрав голос о. С. Ващишин і в цїлогодинній промові змалював нашу бувальщину та історію аж по нинїшний день.

І саме нинї — казав бесїдник— наш нарід переживає велику хвилю, бо відвічний ворог, лях, на спілку з московськими запроданьцями намагають ся знищити наш просьвітно-національний рух, щоби лекше було будувати польщу від „morza do morza". З другої сторони кнутославні дурисьвіти, перетягають наш нарід під кнут козацкою кровію обкіпілий московських імператорів. Наш нарід трупом паде в нерівній борбі і росить кровію свою батьківщину печатаючи своєю кровію відвічне право до рідної землї.

З черги деклямував дякоучитель з Мікіспорт Н. Іванович, а також п. Пелех виголосив пориваючі патріотичні поезії. Дальше говорив Н. Хомош про паньщину і про переслїдуванє нашого народа польськими панами.

Наконець забрав слово широко звісний діяч на амер. Руси, о. Стефанович і виголосив обширний реферат про біжучі кривди нашого люду в старім краю, про переслїдуваня нашого шкільництва польськими властями з чого дійшло аж до проливу крови. (подія дня 1 липня с. р.). Реасумуючи се, поставив питанє, чи наш нарід дійсно не має сили добути собі щось красшого? Чейже вже час перестати гнути спину перед ворогами, котрі силою на нас накидують ся, та побудувати скалу, о яку відбивалаб ся вся Україна ворожа гидра.

Сей перший в Монесен славний вічевий збір, чимало причинить ся до осьвідомленя наших людий морочених царославною місією. За покликом рівнож висше згаданого отця, зложили вічевики $44.70 готівкою а 78 дол. деклярoвано на запроєктований фонд „Господарського Союза в Галичинї".

Слава Монесенським українцям! Най вони стануть примірoм другим у патріотичнім дїлї!

Присутний.

„SWOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184 Hudson, St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

ANTH. CURKOWSKYJ, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates frunished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

До загального відома

усім дотеперішним місц. Орґанізаторам Руськ. Нар. Союза в Америці.

Отсим подаю до ласкавого відома Панам Орґанізаторам, що почавши від дня 26-го Септембра с. р. устала всяка звязь поміж Пов. пп. Орґанізаторами а низше підписаним.

Рівнож повідомляю, що усі книги, приналежні до уряду Гол. Орґанізатора, та рівнож карточки, котрі наспіли на мою адресу підчас Конвенції, переслав я на руки нового Гол. Орґанізатора Греко-Католицького Союза, п. Іл. Моранця в Chicago, Ill., так, щоб новий Орґанізатор міг вже виплатити місц. орґанізаторам приналежну їм премію.

З поважанєм

М. Беля,
дотепер. Гол. Орґанізатор Р. Н. С.

Відозва

до всїх пп. місцевих Орґанїзаторів Р. Н. Союза.

Отсим подаю до загальної відомости всім Вп. місцевим Орґанізаторам, щоби ті, почавши від дня 1-го жовтня с. р. у всіх справах орґанізаторських удавались до низше підписаного.

З поважанєм

ІЛІЯ МОРАНЕЦ
Гол. Орґанізатор
1441 Emma Str., CHICAGO, ILL.

Василь Доманицький.

(Посмертна згадка.)

Вже то така наша незавидна доля: зі всього ми обдерті, вигнані зі своєї прабатьківської землї, у наймах у чужих скитаємо ся. І нічим нам похвалити ся хиба одними жебрачими торбами та — могилами.

І дійсно Русь наша богата в могили. Кождий наш крок у перед, кожде з'усиллє до кращої будучности значимо кровію і могилами. Ледви наш народ вспів ступити на шлях народного відродженя, коли опять один за одним лягають у сиру землю найгарнійші робітники на народнім поли.

Днесь приходить ся нам звістити про сьвіжу могилу у яку зложено вельми талановитого нашого письменника, Василя Доманицького. Вмер він в місцевости Аркашон у Франції 10-го вересня с. р. маючи ледви 34 літ житя.

Небіщик родив ся 7-го марта 1877 року в селі Колодистому, звенигородського повіту в Київщині. Скінчивши київський університет став учителем в приватній ґімназії в Київі. Однак в короткім часї захорів чахоткою і кинув учителювати. Від сеї хвилї всї свої сили посьвятив праци над піднесенєм і осьвідомленєм свого народу. Написав множество більших научних праць, популярних розвідок і статей. Під його редакцією вийшло перше повне і критично оброблене видане „Кобзаря“, він редаґував „Історію Руси України“ М. Аркаса.

Перебуваючи на селі він много працював коло осьвідомленя селян та так щиро завсїгди заступав ся за ними, що російський уряд признав його небезпечним ворохобником та присудив в тюрму, від якої він вратував ся лиш через се, що виїхав з Росії. Тоді уряд в його неприсутности засудив його на засланє.

Так нещасний не міг навіть вернути до рідного краю, щоб зложити свої кістки у землї, яку так щиро-горячо любив. І туга за рідним краєм та надмірна умова праця зложили його передвчасно у могилу.

Земля Тобі пером, Мученнику!...

Значінє подій на львівськім універcитеті.

Jefferson, творець американської конституції висказав сї пропамятні слова: „Дерево свободи і поступу народного росте тільки тоді, коли його підливає ся кровю народних мучеників.“

Єслиж отже і в нашій борбі пливе кров, то се знак і надія, що вкоротці дерево нашого воскресеня і свободи вповні зацвите.

Ви бачили нераз, як між людьми починає ся бійка. Чоловік покривджений в перве роздумує над тим, що йому діє ся кривда; опісля жадає від кривдителя, щоб направив сю кривду, а єсли се не помагає, він грозить; коли і се окаже ся безуспішне, він силою допоминає ся свого права — і по його боці наступає або виграна або програна, на всякий спосіб конець. Потішаючим отже моментом у нашій борбі є, що ми перестали уже роздумувати над тим, чи діє ся нам кривда, чи ні!... Ми перестали упоминати ся, щоб по добрій воли нам направлено наші кривди, ми перестали навіть грозити, а взяли ся до послідного способу — силою добувати ся своїх прав!! — Се остаточна рішуча хвиля і наступить або наша виграна або наша програна. А що мусить наступити наша виграна, об сїм нема наймененшо сумніву, бо по нашій стороні правда.

Як в велику будівлю будівничий вкладає найкрасший камінь як угольну підвалину, так само і наша Мати Русь-Україна кладе голови найкрасших синів, як угольну жертву під свою сьвятиню свободи. Великі діла вимагають великих жертв!

Як хочете виструґати собі стежку в городі, то вистане день праці і фіра піску; але як захочете побудувати желїзну дорогу з Чікаґо до Нового Йорку, то мусите вложити в се міліони гроша і тисячі та тисячі людської праці, поту, а часто крови і здоровля.

Так само і в житю народів: чим більше людий вложить праці, гроша і посьвяти в борбу о народні права, тим скорше, борше і більше дібємо ся тої свободи і тим більша і красша вона буде.

За працю на желїзній дорозі платить компанія — за працю і жертви на поли народнім нїхто не платить. Тут треба патріотів, треба людий з пожертвованєм і запертєм ся самого себе. Чим більше який народ має таких людий, тим більше стане робітників до праці на терневій дорозі, тим щасливійший сей народ. А що у нас не бракує таких людий, найлучше вказують на се наші мученики-герої: Стасюк, Каганець, Січинський а вкінци Адам Коцко.

Честь і слава по вік віки нехай буде тим мученикам!

Хтось може повісти, що смерть одного або двох людей не значиль много. Се залежить від обставин. Я возьму пр. сярник і запалю ним папіроса. Але я могу тим самим сярником, маленьким підпалити 100 фунтів динаміту. Яка се страшно велика ріжниця. Як мужик мужика забє колом по пяному в корчмі, се не викличе враженя поза село. Але як польські студенти забють на універcитеті Русина, се значить тільки, як би сярник підложити під купу динаміту. Се кривда, по якій або дістаєсь заплату в правах народних а нї то наступить тим страшнїйший вибух народного роз'яреня.

Ось дивіть ся, що значать малї річи. В роцї 1770 в Бостонї в Америці упали перші 3 трупи за волю Злучених Держав а в 1776, то є в шість літ пізнїйше, кількох людей перебралось за індіян і викинули з анґлійського корабля гербату в море. Се така на позір блага річ, а прецінь се стало наче тим сярником, що споводував вибух револю̈ції і вкінци прогнаня Анґліків з північної Америки. І в нашій історії така мала на позір річ, як викраджене польським шляхтичом Богданови Хмельницькому жінки споводувала повстанє цілої України. Сей факт не був в самій річи причиною повстаня, але була се немов послідна капля, котра доповнила чашу народного горя.

Отже навіть найменча річ не гине марно на сьвіті і найменше діло видасть з часом великі овочі.

Простому чоловікови чи то рільникови, чи робітникови борба за універcитет видасть ся дуже марна. Що може обходити хлопа універcитет, пощо йому тих високих шкіл, до котрих ані він нїколи не піде сам, ані не пішле своїх дітей, бо його не стати на посиланє дітей до універcитету, коли він сам і його родина ходять цїлий рік голї, босі і голодні. Що можуть обходити його „панські витребеньки“. „Піп, адвокат, лікар і всї сурдутовці нехай бють ся як хочуть але ми, хлопи ми чорні робітники маємо иншу борбу: о хліб насущний, о зниженє податків і додатків до податків. Кому хоче ся їсти, нехай так само як і ми риєсь в болоті, нехай лишає свій піт і свою кров по фабриках — а тогди буде знав як то тяжко чоловікови заробити гріш. Панам добре сидїти при столиках, курити папіроси, спивати винце і пиво тоді, як у мене нема і кусника сухого хлїба на столї. Проч з універcитетом, проч з панами, нехай раз хлоп і робітник віджиє без панської опіки“.

Так може подумає собі не один чорнороб. Його можна дуже добре порівнати до ніг в людськім тїлї. Живіт со міщаньство — руки се інтеліґенція а голова се професори універcитету, се наймудрійша часть тїла народного.

Раз збунтувались отже ноги проти того порядку і кажуть: яка се справедливість на сьвіті щоб ми ноги усе були на найнизшім кінци тїла. Яке то право щоб ми на собі двигали вічно цїле тїло; щоб ми доптали землю, місили болото а щоб нашою силою і працею цїле тїло вигідно собі переносилось з місця на місце. Се несправедливо, щоб голова, що має рот, усе найліпше смакувала, щоб голова, що має очи, усе виділа, а ми нічо, щоб голова усе була в горі а ми на долинї. Нї, се так довше не може бути. — Раз мусимо бути в горі а нехай голова двигає нас.

Ну і двигнулись ноги до гори а голова пішла до землї. Почав чоловік ходити на голові — хитаєсь але лїзе підпираючись руками. Але по півгодинній тяжкій праци ноги чують сильне умученє. Але держать ся. Прийшов чоловік до стола а на столї заставлений красний обід — ноги сїли за стіл а голова під столом. Наказали ноги рукам подавати собі їду — але як руки не силують ся, не годні досягнути з під стола. All right, подумали собі ноги, як нї! то ми самі собі поможемо і впхались в зупу. На нещастє зупа була горяча і ноги чим скорше вискочили з тареля, зупа вилялась і попарила решту тїла. Се щось не добре, думають ноги. Аж тут вилїзла голова з під стола і залїзла в болото. Очи заплюскались в баюрі — рот напхав ся повний болота. Не видержав чоловік. Хоть як було прикро ногам, але они спустились до низу. Чоловік встав, обмив собі голову, виполокав рот, сїв до стола головою до гори — і усему тїлу стало легче. Відай, подумали собі ноги, таки так є найлїпше. І нїколи більше не бажали, щоб голова ходила а они панували.

Такий самий порядок праці є і в народнім тїлї. Чим сильнїйші ноги, то є чорноробоча кляса в народі тим легче нарід поступає вперед. Чим здоровший у чоловіка живіт, то є кляса міщанська, тим легче йому жиєсь. Чим зґрабнїйші у чоловіка є руки, то є кляса інтелїґентна, і більші очи, тим скорше придбає собі чоловік і нарід, то чого йому потреба. А уже найважнїйша є у чоловіка голова; чим сьвітлїйша она і мудрійша, тим визше маєтком і культурою стоїть той народ.

Чим є голова на тїлї чоловіка, тим є універcитет для цїлого народу; як без голови чоловік є трупом, так без універcитету нарід виглядає немов труп. Універcитет є се місце де молодіж приспособляєсь і учить ся на всяких визначних людий. Чим більше який нарід має високообразованих людий, тим йому лекше жити, бо они займають високі становиска, на котрих они могуть много доброго для цїлого народу і для найменчого брата зробити. Чому Поляки мають усе в своїх руках, бо они мають два свої універcитети, з котрих виходить річно велике число польської патріотичної молодїжи. Молодїж та з часом стає мінїстрами, старостами, судіями, адвокатами і т. д. Але не досить, щоб нарід продукував з себе значне число універcитетської молодїжи. Треба, щоб та молодїж була перенята патріотичним духом, а се може статись тільки на своїм унїверcитеті. Тільки професор патріот-Русин може з молодечого поколїня витворити патріотичну молодїж, котра з часом занявши високі становиска може принести велику поміч свому народови і в тім лежить вага, щоб ми мали свій унїверcитет, своїх патріотів-професорів. Ті виведуть нове поколїнє вірних синів Руси, а тоді буде кому упімнутись о права і найбіднїйшого чоловіка, тоді стане нам усім лутше на сьвіті. Днесь більше як половина молодїжи, вихованої на чужих унїверcитетах покидає свій нарід — а часто стає впрост його ворогом. Нераз встидаєсь свого рідного слова, свого батька. Ось чому нам треба свого унїверcитету.

Молодїж унїверcитетська в житю народів грає і грала надзвичайно велику ролю.

Австрія а тим самим і Галичина дістала конституцію не з ласки цїсаря а задля того, що студенти віденського унїверcитету враз з робітниками зробили бунт і ряд і цїсар австрійський того студентського бунту так перепудив ся, що надав конституцію.

Російські студенти і студентки від кількадесять лїт кладуть свої голови в обороні прав цїлого народу і їм треба завдячити, що робітник в Росії на тілько просьвітив ся, що зміг зробити ґенеральний страйк і через те виборов які такі полекші.

Так як у Віднї так само студенти в Берлїнї піднесли свого часу прапор революції і вибороли для Німеччини конституцію.

Але не тілько тепер але від десяток лїт студенти кладуть свої голови в обороні прав цїлого народу і студентам треба завдячити те, що свого часу цар дав був Росії конституцію. І у нас в недавній давнинї, бо в роцї 1906 хто як не студенти уладили рільничий страйк, злучились з народом, його повели, підносили на дусї і заохочували до витревалости.

Але не тільки в новійших часах, але також і в давну давнину яких 600 лїт тому в зад студенти грали не менче видну ролю в історії народів. Чеські студенти в Празї 1618. року піднесли бунт проти релїґійної пресії і битвою на однім з праських мостів розпочали війну, котра тревала цїлих 30 лїт, а в котру цїла Европа була вміпиана. Се вказує, що від студентів залежить часто цїла доля народу. Чим більше того студентства, чим воно патріотичнїйше тим скорше буде нарід поступати в борбі о свої права. Студенти се живчик народного тїла. Тож не маловажмо собі справу унїверстетську, не маловажмо собі нашу молодїж, наше студентство а підтримуймо його, помагаймо йому, борімсь разом з ним о наш питомий унїверcитет а стане легче цїлому народови.

Про вагу студентів патрі-

отів знають наші вороги, тому они з такою силою опирають ся заведеню руського університету, бо з числом наших патріотичних професорів університетських зросте наше студентство не тільки в силу правдивої науки але більше ще в патріотизм, в посьвяченє ся для народа, його долі і його прав.

Нехай жиє наше патріотичне студентство! Слава! Слава! Слава мученникам за народню волю!

Др В. Сїменович.

Випущенє академиків з слідчої вязниці!

Випущенє наших академиків арештованих за університетські події на волю наступило дуже несподївано. В суботу, дня 17-го верес. около 5 год. стали спроваджувати вязнів до суду, до бюра судії п. Патлїковского. Він заявив двом першим спровадженим, що на внесенє прокураторії рішено випустити їх на вільну стопу, а слідство еще не покінчене.

Перших спроваджених арештантів ся вістка незвичайно сконстернувала і вони зажадали поясненя, чи пустять всїх арештованих. Судія не хотів однак ясно сказати, закриваючись урядовою тайною. Візвані з огляду на се заявили, що над тим, чи йти на волю чи нї, надумають ся до слїдуючого дня до 10 години рано. Вернувши в тюрму, повідомили вони всїх прочих вязнів про се і велено всім заявляти так як ті перші, бо ходило о се, чи всїх схочуть пустити. Наконець судія заявив їм, що випустить всїх, крім Охримовича і Залїзняка.

Ніч з суботи на неділю перебули вязнї серед великого зденервованя і непевности ситуації. В неділю рано, вертаючи з ранного проходу, стрінули прочі товариші в більшій скількости Охримовича і Залїзняка і на коритарах тюрми зробили їм велику овацію. На голосні оклики „Славно товариші Охримович і Залїзняк!" та на могуний гомін пісні „Не пора" і „Ми гайдамаки" — злетїлись дозорцї, управителї, але були безрадні. Позамикані по казнях рішили увязнені академики остаточно таки виходити, бо ледви чи се що вплинуло би на випущенє двох прочих. Сеї недїлї остра тюремна управа поспішила знести відвідини увязнених, тож наших родимців, що надійшли около 12-ої години не впускали навіть до судового будинку. Пропущено лише п. д-ра Волод. Охримовича, що сейчас був з'явив ся і він за хвилю виніс вістку, що в неділю всї увільнені вийдуть на волю. Зібрані під судом поволи розійшлись, а около 12-ої години вже стали виходити поодиноко вязнї по підписаню знаної заяви. З великим жалем і болем серця прийшло ся лишати їм еще двох на кілька днів, бо чей запевненя дані виходячим, що і они будуть випущені — не були дані на вітер.

(„Дїло")

Родимці!

Пішлисьте від нас на тяжку працю на важку боротьбу в чужину за моря — та думками витаєте в нашій любій Україні-Руси, серцем до Неї линете а нераз і сльози роните за Нею, бо то рідна Ненька а якже дитині Матери не любити, І радібисьте з цілої душі Єї помочи, радібисьте бачити Єї цвитучою, могучою і богатою і свій тяжко запрацьований гріш посилаєте на Єї потреби, спогаєте Єї в борбі і додаєте сил і духа. Бо не біда Вас вигнала за море — лишень сьміла воля побороти ся з долею — намняти лиху чуба. І не крик горя посилаємо з Галичини за Вами через атлянтійский акеан — лишень клич борби о свободу о поступ — клич України Руси.

Може і не усі знаєте сей кут в старім краю, де найсильнїйше давить кулак польского шовінізму — сей кут замрачений отруйними випарами найбуйнїйшої москвофільской гнилї. Се Сяніччина, Лїсчина, Бамнорідчина і околиця, найсильнійша кацапска твердиня.

Тихий тут народ, низько він носить голову, до землї кланяєть ся всякому, бо темний, бо ті що малиби вести єго до свободи і сьвітла, учать єго рабства.

Та животворний дух України проникає всюди і піднимає відвагу, додає сил, з малодухів творить героїв та неохочих учить корити ся перед народом. Але тяжка борба з тьмою, бо тут не права в борбі з ворогом, не народні маєтки але передовсїм душі та серця власних збаламучених братів мусять здобути для України Руси, ті нечисленні, що остали Єї вірними.

І для того передовсїм отвирає філія „Просьвіти" в Сяноцї з 1. вересня **бурсу для шкільної молодіжи.** Кидає іскру, а вітер нехай єї роздує в полумінь, в пожежу, в трівкий огонь жертволюбної любови до свого народа, до України Руси, до добра і свободи.

Отсей вітер, що має засїяти сьвітляне зерно, се підмога усеї суспільности. Нехай і Американьска Братія своєю заохотою і датками докаже нашим дорогим а темним селянам і міщанам, що Україна Русь могуча, сьвідома і єдина. Нехайби Американції батьки, що тут мають діти у школах були заопокоєні, що коли вернуть, то стрінуть їх тут не яничари а сердечні спадкоємцї їх власних почувань, молоді борцї за Україну Русь.

Поможіть до великого дїла, що стане основою національного відродженя.

Усї хочби сотикові жертви Ваші будуть нам дорогі, бо се що дасте грішми, се для нас не лишень гроші, се також віра в свої сили, се любов до свого, се завзятє і правда України Руси, і за все те скажуть Вам колись спасибі ті, що тепер лиш камінь на Вас умілиби підняти, скажуть спасибі уста, що тепер німі, серця, що тепер хорі ненавистю до свого. Коли далекі не забудуть єї, близькі не відцурають ся єї, встане Україна Русь могуча і сьвітла.

Великі трудности у веденю бурси спричиняє брак власної хати, тому рішив підписаний комітет приступити як найскорше до будови власного дому на бурсу. Длятого просимо посилати датки на удержанє бурси на адресу: о. Михайло Городиский, сотр. і катехит в Сяноцї а датки на будову власного дому на руки: совітника О. Омеляна Константиновича, рус. кат. пароха в Сяноцї одні і другі через адміністрацію „Свободи".

Від Комітетів бурси та виділу філї „Просьвіти" в Сяноцї.

о. Ом. Константинович,

Ол. Кущак учт., секретар.

Всї американьскі часописи наші просим се передруковати.

Відозва Ґімназіяльного Комітету в Рогатині, до американських братів Русинів Українців.

Нині, перший раз відзиваємо ся до Вас, Найдорозші Братя, і просимо о жертву! Щоби, як найскорше встати, кождий з Вас признати мусить, що мусимо мати много інтеліґенції, котра би ясно і сьміло вміла боронити права і свободи, які ще нам остали ся, а які чим раз зменшають ся, завдяки галицькому соймови і австрийському рядови! Ви, ті, що не з гаразду покинули наш край, Ви ті, що їх, лиха судьба і нужда немилосерно від нас прогнала і вирвала Вас зпомеже наших рядів, добре розумієте наше положенє!

Порівнайте тільки Америку з Вашою Вітчиною!

І признаєте, Найдорозші Родимці, що ми, на тім становиску лишити ся не можемо! Самі признаєте, що не все, що не вічно, носити Вашим Батькам, Сестрам і Братам, важке ярмо польського панованя, польської темноти і насильства!

Самі признаєте, що встати мусимо! Мусимо встати! Мусимо встати, хочби навіть прийшло нам віддати послідну сорочку на наші школи, хочби навіть прийшло потерпіти великі шкоди і страти!

Ми хочемо жити своїм житєм, гнути ся, просити ворога о ласку, корити ся перед тим, що нам відбирає усе найдорозше, не хочемо і не будемо!

І хто нам поможе? Хто нас вратує з тої египетської неволї? Самі себе ратуймо!

Ми, що платимо міліони податків, що своєю кервавицею одержуємо тисячі шкіл для Поляків, ще мусимо подумати і про се, щоби зложити гроші на свою власну школу, в якій учать ся діти Батьків, Сестер, Братів Ваших!

І справді!

Галицький хлоп зрозумів, що вже прийшла послідна хвиля ратунку!

І він несе послідний свій сотик, на річ приватної ґімназії в Рогатині.

Але, Ви дорогі Братя, що не знаєте такої нужди там за морем на чужині, прийдіть у поміч Вашим Братам!

Зрозумійте найдорозші, що удержанє ґімназії в Рогатині, коштує на рік 1910-11 сорок сім тисяч!

І не страхайте ся такої суми!

В хвилю, коли Ви разом сходите ся в товариствах, коли говорите про наших людий, що падуть трупами в обороні нашого права, в ту хвилю, Ви складайте малі, але щирі жертви на Вашу приватну ґімназію в Рогатині!

Коли огорне Вас туга за Вітчиною, тоді складайте часть Вашого зарібку на ґімназію в Рогатині!

І єсли так завсїгди, так постійно робити будете, то певно, що побіда буде по нашім боці!

Тоді скинемо ярмо зі свого хребта!

Дайте, дорогі Братя, дайте жертву на ґімназію в Рогатині!

З'за гір, з'за моря кличемо до Вас, дайте, і віримо сильно, що прийдете нам у поміч!

Ґімн. комітет:

Рогатин дня 4. вересня.

о. Стефан Городецкий гол.,

Володимир Бабяк секретар.

Члени: Др. Михайло Бабюк адвокат, Петро Бігус учитель, о. Омелян Ваньо парох Заланова, Михайло Галущинський упр. ґімназії, Андрій Ґурґула учитель Аркадія Ґурґулова учитель, о. Павло Кудрик парох Рогатина, о. Теодозий Кудрик катехит, о. Петро Левицкий парох Псар, Ілія Мельник емеритований вахмайстер жандармерії, Теодор Вверида господар, Теодор Соломка господар, Др. Антін Терлецький лікар, о. Йосиф Яворський парох Лучинець.

Виказ дальших жертв на Руску-Укр. бурсу в Сяноцї.

О. В. Коваліцкий з Barnesboro, Pa. 2 дол., дд. Ґарбіньский Петро з Benedict, Pa. 1 дол., Ялечко Іван з Bakerton, Pa. 50 цнт.

На XI. Голов. Конвенції Р. Н. Союза в Cleveland, O. зволили зложити на руки підписаного слїдуючі Впов. Отцї і Панове Делеґати свої щедрі жертви по одному долярови: дд. Гришко Василь, Ґлова Іван, Ваверчак Николай, Виклич Стефан, Вадяк Йосиф, Савик Василь, Ґут Кульчицкий Теодор, Бунґа Іван, Милянич Іван, Завойский Іван, о. Петрівский, Лазорчик Іван, о. Струміньский, Левчик Василь, Городецкий Роман, Скробала Андрей, о. Орун Зах., Капітула Дмитро, о. Валог Вален., Сисак Стефан, о. Понятишин, Цимбала Яким, Митренко Семан, о. Боярчук, Масляк Іван, Середницкий Павло, Лещишин Іван, Каськів Теодозій, Гордаль Алексій, Беля Михайло, Цурковский Антін, Ядловский Семан і Шаршонь Алексій.

По 50 цнт. зложили: о. Мирон Данилович, дд.: Семенюк Матвій, Павелко Михайло, Поступак Конст., Біляньский Михайло, Бусель Прокіп, Романьчак Адам, Каськів Володимир, Ґела Андрей, Когутанич Стефан, Артимович Іван, Зятик Михайло, Моніта Лев, Вайда Йосиф, Гвоздик Евген, Моранець Ілія, Андрець Мих. і Почабский Николай. — Хоцїньский Дм. 35 цт.

По 25 цнт.: Яблоньский Мих., Станко Іван, Клюк Ілько, Волошин Казимір, Ящишак Адам, Сончишак Іван, Глива Теодор і Курко Онуфрей. — Разом дол. 44.35.

На мітинґу Братства сьв. Георгія від 135 Р. Н. Союза в Smoke Run, Pa. зложили дд.: Голубінко Василь 50 цт., Червеняк Андрей 25 цт., Білас Василь 25 цт., Зис Стефан 25 цт., Оріховский Антін 25 цт., Муха Федор 25 цт., Устияновский Андрей 20 цт., Желїньский Михайло 10 цт., Салаґата Тимко 10 цт., Корнас Василь 10 цт. і Макар Дм. 10 цт.

Разом	$ 2.35
„	44.35
„	3.50
Сим разом повірено мені . .	$50.20
В ч. 31 „Свободи" виказано .	$21.60
Зібрано отже загально до сеї пори . .	$71.80

З тої суми заслано на руки Всеч. о. Ал. Виковича, яко голови комітету для заряду Бурси дня 8-го вересня с. р. 100 корон, а дня 26-го вересня с. р. заслано 200 корон, що на американські гроші в пересилкою зробило $61.55

Позістає у мене . . $10.25

Дальші збірки жертв на сю вельми важну ціль вкладаю на патріотичні серця всїх з Сяніцкого повіту походячих Русинів і ті жертви просить ся присилати на адресу:

Joseph Yaleczko.
P. O. Box 156, Ramey, Pa.

Й. Ялечко
в села Вільховець під Сяноком.

Новинки.

Холера в Америці!

Дня 4-го с. м. пізно вечером урядово оголошено, що дня 26-го вересня с. р. на острові Swinburne Island помер один чоловік на азійську холеру. Рівнож на прибувшім тут в понеділок з Італії пароході „Sant' Anna" сконстатовано два случаї захоріня на сю страшну азійську пошесть. Сї случаї наглядно товкують сї острі зарядженя тутешних еміґр. властий, що кождий прибуваючий тут корабель задержують в кварантанні.

F159

— Рухливе тов. „Запор. Січ" приготовлює для Нюйорчан на день 16-го с. м. в Progress Assembly Rooms 28-30 Ave. A. N. Y. опять театральну несподїванку. Сим разом відіграє ся по раз другий „Невольник", штука, яка перед трьома роками зробила величезну сензацію на тутешній аматорській сценї.

— Дня 5-го с. м. о пів до 4-ої рано наспіли тут через Льондон зовсїм певні вісти про вибух революції в королївстві Портуґалія. Король є арештований в своїй палаті. Війско і фльота стануло по стороні революціонерів. Всї телеґрафічні і телефонїчні сполученя зістали поперериванї. Повстанє викликали републиканці, які послїдними часами голосно відзивали ся про се, що інституція короля є зовсїм злишна у теперішних часах. „Ми візвали короля до зложеня корони. Революція мине розмірно досить мирно. Після всїх сил будемо уникати проливу крови", — говорив Альфонсо Коста перед пару днями, як провідник републиканської партії в Портуґалії. Бо дійсно, від часу застріленя послїдного короля (1908) в Портуґалії не було нї дня спокійного. Конституційний уряд з дотеперішним королем Мануелем не був в силї залагодити глубокого невдоволеня між народом. День в день читало ся про нові заговори, атентати, в яких брали удїл навіть і офіцири. Кільканайцять разів переводжено масові арештованя в війску. І ось сими днями скінчили ся вибори до тамошнього парляменту, які випали для републиканської партії некористно. Всякі репрессії уряду в часї виборів долили оливи до огню.

Телеґрами з Парижа наспівші бездротною дорогою говорять що більша половина війска і цїла маринарка станули по стороні революціонерів. О 2-ій год. по пол. (5-го с. м.) збонбардовано королївську палату. Столиця Портуґалії, Лїсбона в відтята від цїлого сьвіта. З королївської палати зірвано державний прапор а вивішено републиканський. Загальною є гадка, що королївство упаде а проголосять републику. Тутешний портуґальський конзулят запитаний про правдивість вістий заявив, що не дістав від свого уряду нїякого потвердженя, але признав, що від доби на всї запити не дістає нїякої відповіди чого собі нїяк не може витовкувати.

До всїх Вп. Секретарів і Орґанїзаторів Віддїлів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лїкарського, яке находить ся на другій сторонї декляраций, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 лїт, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декляраций просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненєм слова **цїле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена лїт, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справоздания т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Рух
в віддїлах Р. Н. Союза

CURTIS BAY, Baltimore, MD. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла від. 81 Р. Н. Союза взиває Филипа Паламара, щоби звернув $15.03, котрі яко заст. касієра забрав і виїхав з ними на иньший плейс. Рівнож через 3 місяці за розмет, який Братство за него платило. Він тепер непрaвно вступив до від 285 Бр. сьв. Петра. — О. Лїщинський, прд., Й. Дурдела, секр.

CURTIS BAY, MD. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла від. 81 Р. Н. С. подає до відомости всїм членам, що місячні мітинґи суть перенесені з 4-ї недїлї в місяци на кожду першу недїлю. Початок точно о годині 3. по пол. в гали при лат. костелї сьв. Атаназія в Curtis Bay. — О. Лїщинський, прд., Й. Дурдела, секр.

NEW YORK, N. Y. Тов. Запорожська Січ від. 117 Р. Н. Союза повідомляє, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу дня 8-го октобра в гали під ч. 134 E. 7-th Str. о год. 8-ій з вечора. Неявивший ся член на час зістане укараний.

Комітет.

Ч. 1427. КВИТ $320.00

на тристатрийцять долярів, котрі п. Параня Павлик отримала як посмертну запомогу по мужу Николаю з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Ford City, Pa. 24. серпня 1910.

Параня Павлик.

Сьвідки:
Василь Гутман,
Іван Бурдяк.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Віддїл 187.

Ч. 1439. КВИТ $500.00

на пятьсот долярів, котрі п. Антонїна Шпирка отримала як посмертну запомогу по мужу Ількови з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Прушек 31-го серпня 1910.

Антонїна Шпирка.

Сьвідки:
Іван Рудий війт,
о. Петро Мекелита парох,
Від Уряду парох. в Прушеку.

Про обманчиві рухи у зьвірячім сьвітї.

Не тільки люди, сї сотворіня обдарені розумом послугують ся усякими фортелями, т. є. підступами, щоб підійти або вивести в поле свого неприятеля. Також і звірята, яким деякі люди відмавляють цїлком розуму, не уступають, що до деяких підступів людям, а навіть досить часто удаєть ся їм підійти і ошукати чоловіка, як се доказують нам наведені нисше приміри. Особливо звірята, що жиють ще у дикім станї, що кождої хвилї наражені суть на небезпеку утрати житя будьто зі сторони чоловіка будьто инших звірів відзначають ся тим само-захованчим інстинктом, що доходить нераз аж до ґенїяльности.

Що заяць, якого переслїдує мисливський пес, нагло зміняє напрям свого бігу і біжить в напрямі противнім від попереднього, знає з нас майже кождий, хоч може і нїколи не занимав ся польованєм. То досить перейтись десь далеко за містом, коло якогось лїсу і і сполохати довгоухого „спюха“, а побачимо що сей послїдний не біжить просто, лиш безнастанно зміняє напрям свого бігу. Се змінюванє напряму утечи є саме тим подиву гідним средством, щоб утечи перед переслїдованем неприятеля. Бо заки неприятель полапаєсь і змінить напрям бігу, звичайно минає стільки часу, що „довгоухий“ сховаєсь в гущавину, де він безпечний перед непожаданою погонею. Хочби навіть і не удалось заяцеви добічи за той час у гущавину то все таки безнастанне змінюванє напряму втечи, утрудняє значно неприятелеви зловлене заяця. Ще і инших средств уживає заяць, щоб втечи неприятелеви. Часто положить утїкаючий заяць иншого заяця, а сам присїдає на земли, так, що пес думає, що утїкаючий, той самий, якого він гонив.

З усїх однак обманчивих рухів найбільше може заімпонувати поворотний біг звіряти по власнім слїдї. Сей біг заяця має для него велике значінє і нераз є причиною його згуби. Переслїдований заяць удаєсь, щоб відпочати, на знакоме собі місце у поли, де він часто у супокою пересиджував. Нещасливим трафом для заяця впадає на його слїд, чи то пес, чи лис, чи вовк. В той спосіб стаєсь заяць жертвою своїх неприятелів. І пересїчно як обчислили вчені кождий лис з'їдає на рік коло 40 заяців. І ще більше заяців падало би жертвою своїх неприятелів, слиб заяць не уживав підступів і обманчивого бігу. Заяць біжучи вертаєсь трохи у зад, а відтак скаче у бік і в той спосіб милить своїх неприятелів, бо пес або лис ідучи його слїдом стає нагло і не знає де шукати дальшого слїду. Заки він обшукає цїлу околицю, минає споро часу, а позаяк заяць у своїм бігу часто уживає таких фортелїв то і не легко лисови або псови найти його слїд. Часто неприятелеви заяця бракне витревалости і він кидає сю гонитву і волить полювати на иншого звіря, що не уживає стільки підступів.

Заяць мусить часто уживати тих обманчивих рухів, бо схожість краски його волосїня з краскою околиці, боронить його лишень перед переслїдованєм зі сторони людий і хижих птиць, звірята однак, що обдарені суть нюхом, легко моглиб його зловити, слиб не його обманчиві скоки.

Тому і не диво, що у деяких народів уходить заяць, за первовзір перебіглости і хитрости, і занимає місце нашого „лиса Микити“.

Подібних підступів уживає і курка, коли єї окружену курятами нападе лис. Она удає хору або куляву і в той спосіб уміє відвести лиса від молодих, бо сей послїдний гонить єї і тратить з очий молоді курята.

В одній часописи, що занимаєсь мисливством читаємо ось про яку цікаву подію: Один ловець відвідав свого знакомого, що посїдав гарний парк, у якім тримав цїлі стада фазанів. Приятель повів його у свій парк однак просив його, щоб тримав свою собаку на шнурку, бо у парку було богато молодих заяців. Нагло пес побачивши фазана з малими курятами скочив і прорвавши шнурок пустив ся за малими курятами. Мисливий хотів його закликати но приятель успокїв його. І дійсно фазанка показала штуку, бо удаючи хору і куляву, завела пса у противну сторону, а опісля випровадивши його в той спосіб у поле, втекла йому з перед очий.

Подібно маєсь справа і з вовками. Ми знаємо, що сї звіри живуть у зимі громадно підчас коли у лїтї подибуємо їх майже одинцем. Причиною сего є та обставина, що у лїтї не тяжко вовкови самому виживитись, підчас коли у зимі мусить він нападати на більші зьвірі, як конї, худобу і тому мусить се робити спільними силами з другими вовками.

Від найдавнїйших часів однак впало се людям у око, що громадно живучі вовки всегда маширують гусаком, або на взір Індіян, себ-то один за другим. Цїль сего особливого ходу є така: Не один ловець побачивши слїд одного вовка скаже собі: „З одним вовком справлюсь я сам, не потребую нїкого кликати на поміч, могу сьміло іти вперед“. Слиб однак сей чоловік побачив слїди цїлої громади вовків, тоді-б так не казав, лиш втікав би чимскорше домів. Тому то досьвідчені ловцї не дають ся нїколи здурити, побачивши один слїд вовка, лишень ідуть за тим слїдом аж до якоїсь перешкоди приміром рова і там переконують ся кілько властиво було вовків. Бо цїлком зрозуміло, що кождий вовк не може цїлком докладно вскочити у слїд свого товариша.

Тепер насуваєсь питанє, чи вовки ідучи гусаком, один за другим робять се для вигоди, подібно як люди, що ідучи через сніг ступають у слїди других чи робять се по якій иншій причині?

Придивім ся вовкови який то є звір, чи цїлком дурний, як представляєсь його у байках чи підступний і хитрий як лис? Народи, що богато витерпіли від вовків, нїколи не називали його дурним звірем, лиш противно приписували йому ті прикмети, які ми надаємо лисови. Старі Римляни, що богато витерпіли від вовків, називали свого найбільшого ворога, вожда Пунійців Ганнїбаля, „veterem ac veteratorem lupum“ т. є. старим і перебіглим вовком. Уже і наші предки знали, як то вовки уміють відтягати собаки від череди овець. Один вовк наближуєсь до череди овець. Собаки побачивши се кидають ся на него і гонять за ним. Тимчасом другі вовки впадають до череди і поривають стільки овець, скільки лише подобаєсь.

Подібно і медвідь стараєсь, щоб чоловік сей найбільший його ворог не відкрив його зимового леговиска. По тій причинї іде він до своєї зимової криївки у велику сьніговицю, або ідучи до неї робить подібно як заяць усякі відступи і скоки у бік або біжить до неї задом.

Дуже рідко трафляє ся, що вовки і лїтом жирують громадами. Про такий случай пише д. Томпсон у своїй книжці: „Бінґо і инші зьвірята“. Але і у тім случаю зауважано, що бігли вони гусаком. Колиж зауважано побіч одного слїду, ще другий сейчас коло него, то сейчас можна було переконатись, що був то слїд вовчиці, любовниці провідника вовків, бо инший вовк з певностію переплатив би ту сьміливість житєм.

Також у нїмецьких кольонїях у полудневo-східній Африці, гиєни, що громадами нападають антильопи, всегда робять се ідучи гусаком. Позаяк у полудневій Африці про сніг навіть і думати не можна, тому з сего бачимо, що так гієни, вовки як і медведі послугують ся гусаковим маршом не для вигоди, лиш, щоб обманути свого ворога, що до своєї чисельности.

М. С.

ОГОЛОШЕНЄ.

Подаю до відома, що руський лїкар В. Мачульский 107 Broadway Скрентон, Па. вилїчив мене з тяжкої хороби так поручаю Єго всїм терпящим. Бувєм діткнений паралїжом так тяжко, що цїлковито відібрало менї мову. Лїкарі англїйські хотїли мене взяти під операцію та менче більше завирокували смерть менї, а єсли вийду з тої хороби то нїколи мова менї не верне. Вмирати на чужинї, або жити калїкою, нїмим, додавало менї єще гіршої туги смертельної. Коли привезла моя сестра мене до Скрентон, Па. до Руського лїкаря, котрий взяв мене під свою опіку лїкарську, і хтож зрозуміє мою радість коли на третий день я промовив і чую ся здоровим?

Желаю Докторови В. Мачульскому найдовшого здоровля і житя і раджу кождому щиро потребуючому опіки лїкарської щоби удавав ся до руського лїкаря у котрого знайде поміч та задовсленіє.

З поважанєм
Іван Чупаска,
902 Mt. Vernon St.,
Scranton, Pa.

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
З Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Ловнір	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$1
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Говариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлійский тлумач	60

Молитвенники в красній опраі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. пр)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Помяник померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson St., New York.

Петро Ярема

руський погребник

виповнячає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)

Телефон: Orchard 2568.

ПОЗІР, УКРАЇНЦЇ!

Перша Українська Книгарня
в Пассаік, Н. Дж.

продає слідуючі гарні книжочки:

Руський народ. Співаник	40 ц.
Руський нар. Спів. (опр.)	.50 „
Соломоновий Ворожбит	5 „
Пророчества Михальди	20 „
Житє Ісуса Христа	1.25 „
Хвалите Господа з небес	1.35 „
Хвалите Господа з небес (оправл.)	2.00 „

Попирайте мою Книгарню, позаяк 10 процент чистого зарібку даю на церкву в Пасаік, Н. Дж.

Замовлення шліть на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA
P. O. Box 24, PASSAIC, N. J.

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Im. з 17 камінями

Желїзничий годинник для мущин і жінок, накручує ся без ключика, поволочуваний, з ґваранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно виріжвані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілейом, що кождий може його оглянути, і если єму не подобає ся — то тодї не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом поволочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Позір Братства!

Роблю всї братські річи найлїпше і найкрасше, з найлїпшого матеріялу за дуже приступні цїни і за роботу ґарантую. Продаю книжки і на жадане посилаю цїнник.

Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. Проч з чужими; удавайте ся до свого! Мій адрес:

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Найновійша, найлїпша і найкраща машина до шитя.

Цїлком нова, вирост з фабрики.

Цїна $25.00 — Ґарантована на 30 літ.

35

Шиє прекрасно, легонько і тихо Чужі аґенти продають такі машини по $50.00. Інструкції задармо на письмі в рідній мові. Пришлїть $5.00 задатку, а я Вам пришлю машину аж на Ваш плейс. Решту грошей заплатите пізнїйше. Хто хоче таньшу машину, нехай пише по цїнник. Пишіть по руськи, або так як знаете. Адрес такий:

STEPHEN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку Доктор прав

ЮЛІЯН ЧУПКА

Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справа в Галичинї. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Опоряджує контракти, повномочія і всї инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2-

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес почтовий:

JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

ВИРОБИ БРАЦКІ

шашлї, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і пробки висилає даром.

Можете писати до нас по руськи, словенськи або польськи.

R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

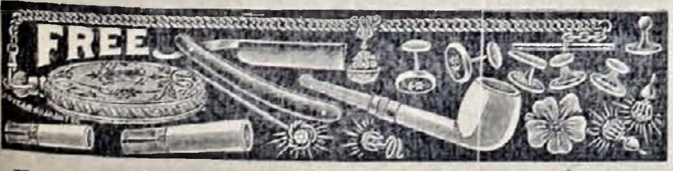
Русини Пітсбурґа! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ -- ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та начніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **корабельні карти** на найлїпші лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курсі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.

И. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, ур. банк.

Незвичайно рідка нагода! Всї ті гарні презенти ДАРОМ!

Щоби скоро розповсюднити наші нефальшовані подвійно золочені Американські годинки, даємо ДАРОМ до кождої проданої годинки протягом 30 днів: Одну правдиву бритву Котлера, прегарний ланцушок з дармовисом, віденську пипкову файку і дві цигарнички до циґар і папіросів, гарну дамську брошку, одну пару блескучих кульчиків, викладану шпильку до спинаня, шпилки до манжетів і 4 шпилки до ковнїрців. Дамо Вам всї ті річи до кождої замовленої годинки. Се є правдива американського виробу годинка з 20-лїтною ґваранцією, вложена камінями, має найновійші улїпшеня і добре держить час. Оплатики подвійно золочені і гарно ґравіровані. Виглядає як $35.00 золота годинка. Сю годинку враз з сими презентами висилаємо за $4.98 за послїплатою (C. O. D.) і уповажнюємо Вас оглянути сї річи на експресовім офісї, а если не будете вдоволені з тої, так рідкої для Вас нагоди, скажіть аґентови звернути сї річи на наш кошт. Єсли-ж Вам вони подобають ся, заплатїть $4.98 і оплатїть пересилку. Зарезикуйте! Нїчо не коштує Вас оглянути їх. Єсли пришлете нам $4.98 враз з замовленєм, то ми оплатимо самі пересилку і дамо Вам ще як осібний дарунок золочений перстїнь. Даром дамо одну годинку і всї ті презенти, если купите шість за $ 29.88. Пишіть чи мужеськy або жіночу. CARROLL, CUTLER & CO., 711 Manhattan Bldg., CHICAGO, Ill.

Новість! Кождий може бути сам друкарем. Кождий потрафить зробити собі сам печатку за танї гроші. **Новість!**

Ми постарали ся о **руські ґумові букви** яких до сего часу в Америцї не було.

В пуделку знаходить ся 312 руських букв, форма на печатку о 3 рядах, ручка, фарбка і щипцї; всьо то разом коштує 75 центів.

Маємо також латинські букви по 25, 50 і 75 центів.

Аґентам відповідний рабат. — Гроші треба присилати моні-ордером, бо стемпсів почтових не принимаємо.

RUSKA KNYHARNIA
439 NORTH 6th AVENUE, SCRANTON, PA.

Сей великий ґрафофон можете купити за готівку або на сплату.

Сей ґрафофон є найцїннїйшим з усїх попередно проданих, є уміщений в гарній магоневій скриночцї величини 12 квадр. цалїв в поверхні а 6 цалїв високости, має оздібну трубу 16 цалїв в пересїку і сильний мотор. Підойма відшпильки є лискуча і нїкльована як також апарат до передаваня голосу. 10-цалевий рухомий кружок на рекорди має нїкльові береги. Грає все.

За готівку **$20.00** з 5-ма 10-цалевими подвійними рекордами, до вибору.

На сплату **$22.00** З 3-ма 10-цалев. подвійними рекордами, до вибору. При купнї жадаєсь 12 долярів, а решта по 2 дол. місячно. 5 міс. на сплату.

З понизшого спису можете собі вибрати числа рекордів.

Сї русько-українські рекорди суть спроваджені з Галичини, грають з обох боків і коштують всего 65 центів.

3244	„У гаю, гай“, сьпівав М. Люб. Cross Полька — війск. муз.	3242	„Ой у поли три керниченьки“. Сиґнальовий марш — оркестра.
3221	„Зеленая рута“, „Ой за гаєм“. Рах, цях, цях — полька орк.	3240	„Ой під гаєм зелененьким“. Ковачок, руський танець.
3243	„Хусточко-ж моя“, сьпів. Л. Леґінка — гуцул. танець.	3223	„Ой не забудь“, сьпів. Григ. Полька-мазурка — оркестра.
3233	„Вилетїли орли“, сьп. Грегор. Краковяк — військова музика.	3079	„Народив ся Христос“ (дует) „Спокійна ніч, ніч сьвята“.
433	„Гей на горі, там женцї жнуть“ „Дївча в сїнех стояло“.	434	„Коваченько куда йдеш“. „Змарнїв я“.
435	„Стоїть явір“. „Ой місяцю“.	436	„Гей же до чарки“, акад. хор. „Над Прутом“.
437	Арменський вальц Експертатинський вальц.	762	Домашна полька — гармонїя. Американський танець.

Пишіть до нас по катальоґ граючих машин, машин до шитя, бритов, гармоній і музичних інструментів. 40

GLOBE RECORD & SUPPLY CO., 129 7th St., New York.

Відповідне средство у відповіднім часї.

Нераз кладучи ся спати почуває ся піла родина добре, однак слабість часто приходить серед ночи. Дитина приміром сильно починає кашляти і з плачем звертаєсь до матери, що її болить горло. Лучаєсь також, що хтось в родині серед ночи зістав захоплений невральґією, або астма не дає комусь спати, справляючи йому терпіне і він боресь о віддих. Так могуть минати цїлі години, заки прийде лїкар. В таких случаях Pain Expeller є неоцїненим средством.

Держіть сей лїк під руками на случай потреби. Се є конечностю, щоби заподіти в наглих случаях, заки лїкар зможе до вас прийти. Перестуджене не буде небезпечне в наслїдках, если ужиєте сього Pain Expeller. Сей лїк можете купити в усїх аптиках по 25 і 50 центів бутелька. Стережіть ся підроблених лїків і зверніть увагу на сотою вінету. Правдивий Pain Expeller находить ся лиш в такім опакованю. 39—

F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St., New York City.

Ріхтера Congo-пілюльки усувають нестравність желудка.

Найновійша імпорт. граюча машина фоноґраф даром!

Сю машину отримає даром кождий хто замовить нашого російкого тютюну за $6.00. Не вимагаємо від Вас нїчого більше, лишень, щоби Ви при кождій нагодї поручували наш тютюн і нашу фірму своїм приятелям і знакомим.

Сей імпортований фоноґраф є зроблений з найлїпшого металю, заосмотрений великою нїклевою трубою і віддає чисті, виразні і сильні звуки. Посїдаючи наш фоноґраф, можете в кождій хвили урядити у власній хатї музичний концерт. Вистарчить лиш накрутити машину і наложити рекорд, а почуєте найкрасші пісні народні, робітничі, весїльні, винятки з опер і оперет, музику на поодиноких і зложених інструментах, а також оркестр військових. Слухаючи се, не лиш Вам і цїлій Вашій Родинї мило перейде час, але розвеселите також своїх приятелїв і сусїдів. (38—41)

Наш фоноґраф є одним з найлїпших, які суть під сю пору знані. За такий фоноґраф Ви мусїли би заплатити в кождім шторі найменше $12.00. Ми даємо Вам сей фоноґраф цїлком даром. Пришлїть нам 50 центів задатку (марками), а ми пішлемо Вам найлїпший російський тютюн вартости $6.00 і сей правдивий імпортований фоноґраф враз з рекордами і поясненями ужитя. По огляненю в експресовім офісї доплатите решту $5.50. В хатї можете випробувати наш фоноґраф і переконати ся о його вартости, а єслиби Ви не були вдоволені, можете звернути нам тютюн і фоноґраф, а ми відошлемо Вам всї вплачені гроші.

Повисше предложене є ясне і зрозуміле і нема в нім нїякого ризика або втрати. Користайте з нагоди сейчас, а побачите, що будете вдоволені.

RUSSIAN TOBACCO COMPANY
343 E. 9-th Str., Dep. 8, New York, N. Y.

„ДУШПАСТИРЬ“

є се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Вона виходить у Філядельфії кождого місяця і подає красні духовні науки, ріжні річи релїґійно-морального змісту та відомости зі сьвіта. В Душпастир-і печатають ся важні для всїх оголошеня гр. кат. Епископскої канцеляриї. Є там красні образки (ілюстрації) Сьвятих і описи їх житя. Не брак там навіть веселих і здорових жартів.

„ДУШПАСТИРЬ“ коштує на цїлий рік так в Америцї як і в старім краю дуже мало, бо лише 1 дол. 20 центів.

Гроші на „Душпастиря“ треба посилати почтовим переказом (money-order-ом) на адресу:

Rev. Zachary Orun, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом сьв. Арх. Михаїла.

„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від	$30—65.00
Ризи сьвітлі від	$35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від	$6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від	$30.00 і в.
Чаші від	$20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтарі, Служебники, Евангелія від	$20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїнї.

Приймає ся замовлення на нові річи і до направи старі ризи.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.

Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.

Тройцї ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильницї ..... 28 цнт.
Пачка (120) запалячів ... 24 цнт. | Олива ґальон .... 1.10 дол.

Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт .... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт .... 22 „
Сьвічки стеаринові .... 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.

Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.

Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.

Одинока взірцево урядженa

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудняє добре вишколений друкарський персонаь, посідає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родимцї, як тоже Віддїли і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свобода“. — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

F160

Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз поноштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Вересень 1910.

Розхід за місяць Верес. с. р. єсть: За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

Від.	47.	Михайлишин Лесьо ум. 1,8, '10	$1000.00
„	35.	Стефан. Іван ум. 30,8, '10	500.00
„	273.	Іваницкий Михайло ум. 31,8, '10	1000.00
„	117.	Турула Володимир ум. 3,9, '10	1000.00
„	74.	Драґан Дмитро ум. 9,9, '10	1000.00
„	111.	Подоляк Михайло ум. 9,9, '10	1000.00
„	72.	Волошинович Іван ум. 12,9, '10	1000.00
„	12.	Телеп Ксеня ж. Аксенія ум. 16,5 '10	400.00
„	91.	Зузанна Секула ж. Мих. ум. 27,8, '10	400.00
„	3.	Ева Іванцьо ж. Василя ум. 22,9, '10	400.00
„	113.	Рилуер Іван	200.00
„	96.	Якимець Семен	200.00
„	13.	Тенча Осиф	100.00

Разом виплачено запомог на суму	$8.200.00
Платня головних урядників за Вересень	270.00
Адміністрація Союза за Вересень	265.00
Видатки XI Голов. Конв. І. часть	3.000.00
Весь розхід виносить	$11.735.00

Розмет платить 12,854 членів на ціле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1788 членів на пів посмертного (кождий по 48 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Відних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Жовтень.

6	Ч	† 3. Іоан. Хр.
7	П	Теклі перв.
8	С	Евфрозини, Паф.
9	Н	16. † Іоана Бгол.
10	П	Калистр. м.
11	В	Харитона
12	С	Кіріяка, Теоф.

— В минувшу неділю, себто 2. жовтня с. р. відбуло ся посьвячене руської гр. кат. катедри в Филядельфії, Па. Чину посьвячення довершили Митрополит Андрей Шептицький і Преосв. Сотер при участи численного нашого духовенства. На тім торжестві був Його Еміненція Кардинал В. Ванутеллі, папський Леґат на Евхаристичний Конґрес, що відбув ся оноді в Монтріал в Канаді, Апостольський Делеґат з Вашинґтону, Ексц. Д. Фальконіо та много инших високих церковних і сьвітських достойників. Ціле торжество випало взагалі дуже величаво і при великім здвизї так місцевого народа як і депутацій з ріжних руських громад в Америці. — Природно, що така річ, як посьвячене гр. кат. руської катедри в Америці, є будь що будь в історії нашої церкви за мором важною подією і я уважаю за відповідне описати се торжество обширно і основно, подаючи заразом і деякі образки так, щоб евентуально можна було зробити з сього опису осібну навіть брошурку. Тому однак, що потрібних до сего матеріялів не міг я на час зібрати, годі менї було приступити до опису сего торжества вже в тім ч. „Свободи". Поки-що я мусїв обмежитись лише на загальне занотоване факту посьвяченя, а до властивого опису прийду доперва в слїдуючім ч. „Свободи".

о. П. Понятишин.

— Перед кількома днями прибило до Нюйорської пристани кілька воєнних кораблів з фльоти Зл. Держав. В неділю вечером сї моряки, що мали урльоп, вертали на свій панцирник „New Hampshire" паровим човном, коли се нечаино яких 250 стіп від берега звернуло ся. Мимо сего, що сейчас поспішила поміч, 23 моряків утопило ся. Вивернувше ся човно стояло під командою кадета Chevalier-а, який при ратованю потапаючих доконав дійсних чудес геройства. Двайцять разів скакав у воду і двайцять разів виратвав по одному морякови від смерти. При двайцять першім разі лишили його сили в воді і він сам бувби втонув, колиб другий матроз не був поспішив йому на поміч. Біль по причині страти стількох товаришів так важко його дітнув, що він на покладі панцирника хотів поповнити самовбійство і лиш з трудом вдало ся його вратувати. У списї утонувших читаємо і одно славянське імя, именно І. Ф. Поспевський. Мимо безвпинних праць і заходів до сих пор не вдало ся добути з води ні одного трупа.

— Др. Кук відкривав північний бігун та тепер діждав ся того, що мусїли його знова відкривати. Именно по нефортуннім його виступі, коли то дунська академія наук заявила, що докази Др. Кука про відкритє північного бігуна не мають найменчої научної стійности, він пропав наче камінь під воду. І мимо того, що по цілому сьвітї за ним глядано, годї було його „відкрити". Ся штука вдала ся доперва перед трьома днями одному репортерови анґл. часописи в Льондонї. Він „відкрив" в однім з готелів др. Кука, який запустивши довгі вуси і бороду став змінений до непізнаня. З бесїди, яку вів сей репортер з др. Куком виходить що сей послїдний задумує в найблизшій будучности опять виступити публично і доказати, що відкритий ним північний бігун не був ввійшовшим в приповідку „Куковим бігуном" але дійсним, північним бігуном нашої землї. Правдива однак тайна того, що др. Кук позволив репортерови себе „відкрити", та обіцяв йому що в недовзї публично виступить, здаєть ся лежить в тім, що йому вже вичерпали ся грошеві засоби і він мусить оглянути ся за новими жерелами всемогучих долярів.

— Холера в Італії. Холера, що дісталась до Італії не дуже давно, зачала там сильно розширюватись, та забирати богато жертв. Так денно слабують сотки людий, з яких чимало вмирає.

В Неаполю кількох людий згинуло навіть на улици, коли спішили за своїми ділами. Йде чоловік, впаде і конець.

Нарід опанував великий страх. Около 10.000 заможнїйших людий забрали ся з Неаполю перед страшною пошестю.

Ось так заможнїйший і перед смертю може скорше втїчи, а бідакови всюди тяжко.

По тій то причинї також і в Нюйорській пристани кождий корабель, що прибуває з европейських портів відсилають у кварантанну і доперва коли переконають ся, що на нїм нема нїякого підозрілого хорого, дозволяють висїдати людям на беріг.

— Анґлія і Нїмеччина то неначе два когути, що пускають ся оден на другого. Що в Анґлії лише нового винайдуть і про се оголосять, в Нїмеччинї всї часописи сейчас відгукнуть ся що і в них те саме вже придумали. Що йно недавно оголошено в Анґлії про нові воєнні пароплави що будуть плисти за помочію ґазових машин та що будуть так зроблені, що будуть забезпечені перед атаком лїтака або бальона, то Нїмеччина зараз потім також оголосила про такі воєнні кораблї додаючи, що вже вони будують ся.

— Циркулярі за коршмами. В Росії зачав ся рух против піятики і громади зачали підписувати прошеня і засилати до начальства, щоби те замикало коршми в їх селах. Все йшло до лїпшого, та можеб було й скоро пійшло, колиб не новий циркуляр мінїстерства внутріш, справ, яке радить ґубернаторам закривати коршми лиш тодї, коли прошенє підпише цїла громада, а до того докаже, що горівка нищить селян.

Мінїстерство добре знає, що в селї завсїгди знайдесь кілька пяниць, хочби наймит шинкара і той не підпише, а тодї все пропало. Тай як доказати, що горівка нищить селян? Прецїнь се всякий і без спеціяльних доказів знає, бо бачить, та урядови ходить власне о те, щоби мати повно піяків — а тимсамим і дурнїв.

— Грабіжник — „холєра". В селї Немирянцях на російській Українї якийсь селянин надумав, одягшись в вивернутий кожух і маску, пограбувати свою сусїдку вдову, що продала в той день пару волів. В ночі він розбудив сусїдку; та, як побачила його, перелякалась страшенно; тодї грабитель влїз в хату і каже: „я київська холєра. Отсе я прийшла, бабусю, по твою душу, бо тобі час вже вмирати. Ходім!" Як не просилась баба, нїчого не помагало, тодї вона каже до злодія: „а можеб я як вікупилась від вас, щоб почекали трохи, поки дїток вигодую, то вжеб вам заплатила скілько хочете". Холєра, змилосердилась і каже: „Ну, Бог з тобою, давай гроші, що взяла за волів". Баба витягла з стріхи і грабитель втїк з ними. Але на другий день його якось пізнали і селяне так з ним розправились що через добу після цього самосуду „холєра" померла.

— Поліція стріляє страйкерів. В Берлинї були перед кількома днями бійки між страйкерами вугляних копалень і поліцією. Поліція стріляла до страйкерів. Всїх робітників ранених кулями і шаблями є около пятьдесять.

Також понад сорок поліціянтів зістало ранених, коли обороняли страйколомів.

— Як приготовляють ся народи до загального мира? В Швеції видумав підполковник Унґе воздушні дорпеди, котрі дїлають з такою силою і мають таке саме призначенє, як їх старші посестри торпеди підводні. Торпеди Унґа можуть перебічи віддаль півпята кільометра. Кожда з тих торпед єсть наповнена 2 кільоґрамами вибухової матерії і має годинниковий прилад, котрий означає час, коли она має вибухнути. А знов Deutsche Tageszeitung подає деякі подробиці що до тривкости нїмецких гармат. І так 21-центиметрова гармата виробу Круппа дає 390 вистрілів без слїдів якого небудь ушкодженя, инша знова видержала 508 вистрілів. Одна знова гармата 28 центиметрів широка давала 184 вистрілів набоями, в котрих змістї було 85 до 107 кільоґрамів пороху. Ґенерал Роне заключає з сего, що з сих гармат можна дати безпечно до 280 вистрілів. З того видно, що се убійче оружє є достаточно здібне, щоби убити як найбільше людий. Радуй ся людський роде: бо що не виметуть пошести, то перенесуть до вічного супочинку твої-ж таки власні царі.

— Поляки зрозуміли вагу знаня руської мови. „Kuryer stanisławowski" помістив під наголовком „Uczmy polskie dzieci po rusku" ось таку відозву: „До родичів і опікунів Поляків звертаємо ся з увагою, щоби записуючи свої дїти до середних шкіл, казали їм вчити ся руської мови, якої знанє вже нинї для всїх а особливо для урядників показує ся конечним. Русини мають тепер — пише в відозві — над нами велику перевагу, бо володїють так само добре і мовою руською як і польською. Знанє руської мови і нинї для кождого Поляка у східній части краю важнїйше і потрібнїйше, чим знанє французької або анґлійської".— Инші польські часописи передрукували сю відозву, признаючи їй рацію. Цікаво знати, чи помежи польськими загорільцями знайде ся хоч жменя таких, що підуть за голосом відозви.

— Вигибаючі журавлї. Журавель, один з найвеличавійших птахів, щораз більше вигибає в північних сторонах Европи. Від давних давен переслїдувано єго з ріжних причин. Найперше убивано журавлїв задля високо цїненої з них печенї і на ріжні способи приладжуваного їх смачного мяса. Потім польовано на журавля для єго пер. Вкінци нищено єго яко полевого шкідника. Але, як що до многих птиць, так і що до журавля тяжко рішити про те, чи він приносить хосен, чи шкоду. Що журавель витолочує збіже, се правда, але при тім він нищить насїкомцїв і черваки. Любитель природи буде жалувати за журавлем вже хотьби тому що збірка журавлїв перед відлетом, їх кружанє в роді танцю належить до цїкавих явищ у вільній природї. Здає ся впрочім, що журавель вигибає в північній Европі також в наслїдок певного рода хороби. Сю хоробу викликують глисти в патрохах журавля і хоч хороба не є заразлива, то однак ширить ся в царстві журавлїв і убиває їх масами. Журавель дїткнений такою хоробою не приймає поживи і прямо гине з голоду. Також богато родів бактерий нищить журавлїв і тим пояснює ся щораз рідша поява сего величавого птаха в північній Европі, а також в середущій, яка є єго властивим осїдком в теплих порах року.

— Скілько ґазети запотребовують паперу? Один французький учений обчислив, що 30 тисяч ґазет, які виходять на сьвітї, зуживають денно який мілїон кільоґрамів паперу, а наколи вчислимо до сего і книжки, яких пересїчно виходить денно двіста, то річно зуживає ся 370 мілїонів 500 тисяч кільоґрамів паперу. До сего не вчислено анї паперу до писаня, анї паперу до пакованя. А позаяк звісно, що папір виробляють з дерева, длятого, аби достарчити такої великої маси паперу, треба що року 1250 мілїонів метрів кубічних дерева на книжки та ґазети. Єслиж возьмемо, що з одного морґа густого лїса нарубаєсь 100 кубічних метрів дерева, то треба на папір до ґазет такого лїса, щоб мав 12 і пів мілїона морґів. З того найбільше паперу зужиткова Америка, бо майже 3-ту часть всього паперу, який виробляють на сьвітї.

— Срібне озеро. Як доносять з Мексика, відкрито в горах стану Vera Kruz озеро ртутьне, (живе срїбло) що занимає поверх три акри поверхнї, а є глубоке на 3 до 15 метрів. Вартість ртути обчисляють на мілїони. Се озеро, давно вже звісне Індіянам, лежить в недоступних горах; поверхня єго є вчасти покрита камінєм. Імовірно ртуть сего озера виділила ся з руд під впливом сил вульканїчних.

— Ще одна цьвітка з житя царославного ігумена Арсенія зі South Cannan. Тому два лїта і три місяцї Арсеній був в Passaic, N. J. і забрав звідтам хлопця родом з Галичини Федора Ґрацоня обіцюючи йому, що дасть його учити за псаломщика. Тимчасом місто учити його на ряка, казав йому робити на фармі через 2 лїта за що йому заплатив $4.50, дав два непаристі черевики, сподні і старий капелюх зі себе. Тих чотири доляри і 50 ц. виплатив йому Арсеній протягом пів року, а на презент дав ті черевики і одежу, обіцюючи, що єсли буде добрий, то його оженить. Хлопець сей єсть знищений, висох, не може добре говорити, бо бувши хорим казали йому носити воду і підливати огірки доти, аж він упав. Тепер його прогнали від себе не даючи йому навіть на дорогу і той хлопчина приволїк ся до Ню-Йорку, прийшов на 2 Ave близько 22 St. сїв там і дальше не міг іти. Тут придибав його полїцай і привів до Австр. Бюра Працї на 20 ул. просячи, щоби йому дати яку роботу. Ну і щож царославнї батюшки чи се таке ваше добро котре обіцюєте темним?...

— В слїдуючий понеділок в найвисшім федеральнім судї в Вашинґтонї будуть розтрясати дві справи великанської ваги для фінансового житя цїлої нашої републики, именно справу тютюнового і нафтового тросту. Процес проти тютюнового тросту (American Tobacco Co.) почав ся 4-го січня с. р., а проти Standard Oil Co. 15-го марта с. р. Справа Standard Oil Co. в найвисшім судї полягає на відклику сего тросту проти рішеня осьмого окружного суду, який зарядив розвязанє сеї корпорації. В остаточних процесах, маючих рішити ся в Вашинґтонї не лиш йти-ме про „бути або не бути" для сих двох тростів, але рішить ся засадничо питанє про дозвіл істнованя усїхт утешних монополів, яких є 1198 з 8110 підчиненими їм дрібнїйшими корпораціями. Сих 1198 тутешних тростів розпоряджують капіталом 13 мілїярдів долярів.

PITTSBURG, PA., Відділ 171 „Запорoська Січ". — Подає ся до відомости членів Т-ва „Запорoська Січ" в Пітсбурґу, що наші мітинґи відбувають ся кождої другої недїлї по першім. В сім місяци відбуде ся мітинґ дня 9. октобра. Член, що не буде присутний на мітинґу заплатить $1.00 кари. Є важні справи до полагодженя.

За місцевий Уряд
Євген Гвоздик, скр.
1004 Carson str., S. S.

Подяка.

За Євангеліє, Служебник і Требник, які одержалисьмо з руської Ризницї в Shenandoah, Pa., передовсїм же за їх красоту і дешеву цїну складаємо отсим щироруську подяку. Слава Богови, що вже не треба нам звертати ся аж в старий край і тому тим щирійше, з чистою совістю поручаємо сей солїдний склад усїм церковним нашим громадам, щоб ті його так підпирали, як він на се і заслугує.

о. М. Балог.